PIEDĀVĀJUMU IZVĒLES KRITĒRIJS: PRAKTISKI IETEIKUMI UN ĀRVALSTU PRAKSES APSKATS

ĒRIKS MEŽALIS

PPLC
PUBLIC AND PRIVATE
LAW CONSULTING

SATURA RĀDĪTĀJS

SATURA RĀDĪTĀJS . . . 1

1. KOPSAVILKUMS . . . 2

2. IEVADS . . . 4

3. TIESISKAIS REGULĒJUMS . . . 7

4. AR PIEDĀVĀJUMU IZVĒLES KRITĒRIJU SAISTĪTIE PROBLĒMJAUTĀJUMI . . . 13

4.1. PIEDĀVĀJUMU IZVĒLES KRITĒRIJA SATURS . . . 14

4.2. PIEDĀVĀJUMU IZVĒLES KRITĒRIJA APRAKSTA DETALIZĀCIJA . . . 20

4.3. PIEEJAS PIEDĀVĀJUMU IZVĒRTĒŠANAI . . . 22

4.4. PIEDĀVĀJUMA IZVĒRTĒŠANAS FORMULAS . . . 26

5. ĀRVALSTU PRAKSES APSKATS . . . 29

5.1. INTELEKTUĀLA RAKSTURA PAKALPOJUMI . . . 30

5.1.1. APVIENOTĀ KARALISTE . . . 30

5.1.2. ĪRIJA . . . 31

5.1.3. POLIJA . . . 32

5.2. PROJEKTĒŠANA UN BŪVDARBI . . . 33

5.2.1. PORTUGĀLE . . . 33

5.2.2. SKOTIJA (APVIENOTĀ KARALISTE) . . . 34

5.3. ENERĢIJU PATĒRĒJOŠAS PRECES . . . 36

5.3.1. POLIJA . . . 36

5.3.2. SKOTIJA (APVIENOTĀ KARALISTE) . . . 39

5.3.3. UKRAINA . . . 41

5.4. AR ATLĪDZĪBU SAISTĪTI SOCIĀLA RAKSTURA KRITĒRIJI . . . 42

5.4.1. SKOTIJA (APVIENOTĀ KARALISTE) . . . 42

5.4.2. SPĀNIJA . . . 44

5.4.3. VELSA (APVIENOTĀ KARALISTE) . . . 45

6. SECINĀJUMI UN REKOMENDĀCIJAS . . . 46

7. IZMANTOTIE AVOTI . . . 49

1. KOPSAVILKUMS

Viens no publiskajā iepirkumā izmantotajiem piedāvājumu izvēles kritērijiem ir cenas un kvalitātes attiecība. Tā vietā, lai iepirkuma līguma izpildītājs tiktu noteikts, pamatojoties tikai uz zemākās cenas principu, cenas un kvalitātes attiecības kritērijs ir vērsts uz labākās ieguldījumam atbilstošās vērtības noskaidrošanu, izsverot par noteiktu cenu iegūstamo paaugstinātas kvalitātes līmeni.

Atbilstoši Eiropas Savienības publiskā iepirkuma tiesiskajam regulējumam līguma slēgšanas tiesību piešķiršana ir atļauta arī saskaņā ar zemākas cenas kritēriju, tomēr prioritāte ir cenas un kvalitātes attiecības un aprites cikla izmaksu kritērijiem. Eiropas Savienības dalībvalstis ir tiesīgas ierobežot zemākās cenas kritērija izmantošanu savās publiskā iepirkuma sistēmās.

Lai gan cenas un kvalitātes attiecības kritērijs var sniegt papildu ieguvumus līgumslēdzējām iestādēm un, plašākā nozīmē, arī nodokļu maksātājiem, tomēr tā izmatošana, salīdzinājumā ar zemākās cenas kritēriju, ir sarežģītāka. Līgumslēdzējām iestādēm, lai veiksmīgi izmantotu cenas un kvalitātes attiecības kritēriju, ir labi jāpārzina konkrētā tirgus apstākļi, kā arī jābūt informētām par tiesisko regulējumu un tā piemērošanas praksi jautājumos, kas attiecas uz kritērija saturu, nepieciešamo kritērija apraksta iepirkuma procedūras dokumentos detalizācijas pakāpi un, visbeidzot, to, kā būtu veicama piedāvājumu vērtēšana kritērija ietvaros. Šie jautājumi ir aplūkoti apskata 3. un 4. punktā.

Latvijas publiskā iepirkuma vidē ir nereti sastopami viedokļi, ka cenas un kvalitātes attiecības kritērijs piedāvājumu izvēlē būtu jāizmanto biežāk. Arī statistika norāda uz to, ka līdz pat 80% iepirkumu rezultātu tiek noteikti, pamatojoties uz zemākās cenas kritēriju, turklāt šī tendece nemazinās. Tomēr, lai iepirkuma procedūrās vairāk izmantotu cenas un kvalitātes attiecības kritēriju, ir jāsaprot, kādus aspektus tā ietvaros varētu vērtēt, lai kritērija izmantošana nebūtu tikai formāla, bet tiešam sniegtu labāku ieguldījumam atbilstošo vērtību un iepirkums būtu izdevīgāks nodokļu maksātājiem.

Jaunas idejas šajā jautājumā var sniegt ne tikai Latvijas, bet arī ārvalstu prakses izpēte cenas un kvalitātes attiecības kritērija izmantošanā. Tāpēc apskatā 5. punktā ir aplūkota Austrijas, Apvienotās Karalistes (atsevišķi aplūkojot valsts līmeņa, Skotijas un Velsas pieeju), Lietuvas, Norvēģijas, Polijas, Portugāles, Spānijas un Ukrainas prakse cenas un kvalitātes kritērija izmantošanā noteiktās iepirkuma priekšmeta jomās.

Visbeidzot, apskata 6. punktā, pamatojoties uz tiesiskā regulējuma, izrietošo risku un līdzekļu to pārvaldīšanai, kā arī ārvalstu prakses apskatu, ir sniegti secinājumi un rekomendācijas cenas un kvalitātes kritērija izmantošanai Latvijas praksē. Minētās rekomendācijas ir informatīvas un tām nav saistoša rakstura – katrai līgumslēdzējai iestādei pašai ir jāizvērtē to piemērotība un izmantošana konkrētās iepirkuma procedūras kontekstā.

Apskata autors izsaka pateicību Iepirkumu uzraudzības birojam par sadarbību apskata izstrādē, kā arī ārvalstu kolēģiem Bogdanam Artimovičam (Bogdan Artymowicz), Polijas Publisko iepirkumu biroja Juridiskā departamenta vadītājam, Krisam Smitam (Chris Smith) Apvienotās Karalistes publisko iepirkumu ekspertam, Marijai Antonjetai Kopolai (Maria – Antonietta Coppola), Itālijas iepirkumu ekspertei, publisko iepirkumu aģentūras „Consip" pārstāvei, Joanam Baču (Ioan Baciu), Rumānijas publisko iepirkumu ekspertam un zvērinātam advokātam, Tiago Neto Leitem (Tiago Neto Leite), Portugāles publisko iepirkumu ekspertam, Oleksandram Šatkovskim (Olexander Shatkovskiy) un Pavlo Borodajam (Pavlo Borodai), Ukrainas publisko iepirkumu ekspertiem, par norādēm un ieteikumiem saistībā ar konkrēto valstu iepirkuma praksi.

2. IEVADS

Eiropas Savienības Direktīva 2014/24/ES[1] ir radījusi izmaiņas publiskā iepirkuma tiesiskajā regulējumā, kas ir saistīts ar piedāvājumu izvēles kritērijiem. Iepriekš spēkā esošā Eiropas Savienības Direktīva 2004/18/ES[2] paredzēja, ka par piedāvājumu izvēles kritēriju līgumslēdzēja iestāde[3] ir tiesīga noteikt vai nu zemāko cenu, vai saimnieciski visizdevīgāko piedāvājumu. Direktīva 2014/24/ES savukārt nosaka tikai vienu piedāvājumu izvēles kritēriju – saimnieciski visizdevīgāko piedāvājumu, vienlaikus, salīdzinājumā ar iepriekš spēkā esošo Direktīvu 2004/18/ES, pārskatot šī koncepta izpratni. Saskaņā ar Direktīvas 2014/24/ES 67. panta otro daļu saimnieciski izdevīgākais piedāvājums var tikt izteikts kā:

- Cena;
- Aprites cikla izmaksu vērtība;
- Labākā cenas un kvalitātes attiecība.

Tāpat Direktīva 2014/24/ES paredz, ka labākās cenas un kvalitātes attiecības kritērija ietvaros var tikt vērtēti arī sociāli kritēriji, kam tomēr ir jāpaliek saistītiem ar līguma priekšmetu. Tiek ieviests arī nosacījums, ka piedāvājuma izvēles kritēriji var attiekties uz jebkuru iepirkuma priekšmeta aprites cikla posmu. Visbeidzot, Direktīva 2014/24/ES paredz, ka dalībvalstis ir tiesīgas noteikt, ka līgumslēdzējas iestādes nav tiesīgas izmantot tikai cenu vai tikai izmaksas kā vienīgo izvēles kritēriju, vai paredzēt, ka šos kritērijus izmanto tikai noteiktas līgumslēdzēju iestāžu kategorijas vai tikai noteikta tipa līgumos.

Minētās izmaiņas ir balstītas uz Eiropas Savienības likumdevēja horizontālās politikas prioritātēm, galvenokārt sociālo aspektu ieviešanu publiskajā iepirkumā[4] un nepieciešamību izmantot publisko iepirkumu kā līdzekli inovāciju ieviešanai[5]. Ja iepriekš spēkā esošā Direktīva 2004/18/ES bija neitrāla attiecībā uz to, kādu piedāvājuma izvēles kritēriju – zemāko cenu vai saimnieciski izdevīgāko piedāvājumu - līgumslēdzējas iestādes ir tiesīgas izvēlēties, tad Direktīvas 2014/24/ES regulējums jau ļauj secināt, ka, lai gan līgumslēdzējām iestādēm vēl joprojām ir rīcības brīvība piedāvājumu izvēles kritērija izvēlē, priekšroka tomēr tiek dota aprites cikla izmaksu vērtības un labākās cenas un kvalitātes attiecības kritērijiem.

[1] Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2014/24/EK par publisko iepirkumu un ar ko atceļ Direktīvu 2004/18/EK
[2] Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2004/18/EK par par to, kā koordinēt būvdarbu valsts līgumu, piegādes valsts līgumu un pakalpojumu valsts līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūru
[3] Apskatā lietotais termins „līgumslēdzēja iestāde" nozīmē pasūtītāju Publisko iepirkumu likuma izpratnē.
[4] Direktīvas 2014/24/EK Preambulas 97., 98. un 99. apsvērums.
[5] Direktīvas 2014/24/EK Preambulas 47. apsvērums.

Šo pieeju atspoguļo arī kritēriji, ko Eiropas Komisija izmanto pētījumu indeksā „Single Market Scoreboard". Viens no 12 ar publisko iepirkumu saistītajiem indikatoriem[6] ir „piedāvājumu izvēles kritērijs", kurš ir balstīts uz informāciju par to, cik lielā skaitā gadījumu līguma slēgšanas tiesības tiek piešķirtas, pamatojoties uz zemākās cenas kritēriju. Indikatora aprakstā veiktā secinājuma par to, ka „pārlieka paļaušanās uz cenas kritēriju ļauj noprast, ka varēja tikt izmantoti labāki kritēriji" pamatotība ir neviennozīmīgi vērtējama, tomēr nav noliedzams, ka Eiropas Savienības un arī starptautiskajā iepirkumu praksē zemākās cenas kritērija pārliecīga izmantošana tiek zināmā mērā pielīdzināta pilna iepirkumu jomas potenciāla neizmantošanai. Vienlaikus „Single Market Scoreboard" dati rāda, ka Latvijā (attiecībā uz indeksā ietvertajiem iepirkumiem) no 2016. gada līdz 2019. gadam tendence izmantot zemāko cenu kā piedāvājumu izvēles kritēriju pieaug – 2016. gadā šāds piedāvājumu izvēles kritērijs tika izmantots 68%, bet 2019. gadā – jau 80% iepirkumu.[7]

Iepirkuma priekšmets	2019	2020	2021 (līdz 28.10.)
BŪVDARBI	22%	21,7%	22,1%
PIEGĀDES	21,1%	21,3%	19,6%
PAKALPOJUMI	27,0%	28,2%	23,2%

Līdz šim nav veikti datos balstīti pētījumi, kas ļautu izskaidrot, kādēļ zemākās cenas kritērija īpatsvars Latvijas publiskā iepirkuma sistēmā ir tik augsts. Tomēr līgumslēdzējas iestādes parasti min šādus faktorus: informācijas trūkumu par to, kādus ar kvalitāti vai aprites ciklu saistītus kritērijus varētu izmantot, uzskatu, ka šie kritēriji nepalielinās ieguldījumam atbilstošo vērtību, kā arī zināšanu un prasmju trūkumu šādu kritēriju izmantošanā un saistīto iepirkumu apstrīdēšanas risku. Zemākās cenas kritērijs Latvijas publiskajā telpā tiek vainots saistībā ar daudzām nebūšanām[8], tostarp sliktu preču, pakalpojumu un būvdarbu kvalitāti. Vienlaikus priekšlikumi, kas un kā tieši būtu jāvērtē cenas un kvalitātes vai aprites cikla izmaksu kritēriju ietvaros parasti netiek skaidri formulēti – iespējams, tādēļ, ka tie prasa datos balstītu objektīvu analīzi.

[6] Pieejami, sekojot šai saitei – https://ec.europa.eu/internal_market/scoreboard/performance_per_policy_area/public_procurement/index_en.htm
[7] Avots – Iepirkumu uzraudzības biroja dati. Statistika attiecas uz iepirkuma procedūrām saskaņā ar Publisko iepirkumu likumu (PIL).
[8] piemēram, https://www.db.lv/zinas/jakobsons-zemakas-cenas-atcelsana-konkursos-ir-labakais-risinajums-406522

Apskata sagatavošanas brīdī Saeimā tiek izskatīts likumprojekts „Grozījumi Publisko iepirkumu likumā"[9] (turpmāk – „Likumprojekts"). Likumprojektā citastarp tiek piedāvāts papildināt Publisko iepirkumu likuma 51. pantu ar 31. daļu, kas definētu tos gadījumus (līguma priekšmetus), kad piedāvājumu izvēlei nav atļauts izmantot tikai zemāko (šodienas) cenu. Likumprojekts zināmā mērā apliecina tendenci prioritizēt aprites izmaksu un cenas un kvalitātes izmaksu attiecības kritērijus.

Ievērojot minēto – proti, to, ka, no vienas puses, publisko iepirkumu vidē aizvien vairāk tiek aktualizēta tādu piedāvājuma izvēles kritēriju izmantošana, kas nav saistīti ar zemāko (šodienas) cenu, bet, no otras puses, Latvijā zemākās cenas kritērijs tiek izmantots bieži un līgumslēdzēju iestāžu vidē eksistē zināmas šaubas attiecībā uz to, kādus ar kvalitātes aspektu saistītus izvēles kritērijus ir iespējams izmantot, ir lietderīgi izpētīt piedāvājuma izvēles kritērija tiesisko regulējumu, no tā izrietošās iespējas un ierobežojumus, un, visbeidzot, izpētīt citu valstu pieeju cenas un kvalitātes attiecības kritērija izmantošanā. Lai šīs tēmas būtu iespējams izpētīt padziļināti, apskata apjoms tiek ierobežots ar cenas – kvalitātes kritērija izmantošanu šādās jomās:

- Projektēšana un citi intelektuāla rakstura pakalpojumi;
- Apvienotā projektēšana un būvdarbi;
- Elektroenerģiju patērējošās preces un/vai produkti;
- Ar iepirkuma līguma izpildē iesaistīto darbinieku atlīdzības apmēru

saistīti sociāla rakstura piedāvājumu izvēles kritēriji.

Apskata mērķis ir identificēt piedāvājumu izvēles kritērija tiesiskā regulējuma aktuālos problēmjautājumus, sniegt ārvalstu prakses piemērus cenas un kvalitātes attiecības kritērija izmantošanā un sniegt rekomendācijas saistībā ar iespējām noteiktu ārvalstu prakses aspektus izmantot arī Latvijas publiskā iepirkuma praksē.

[9] http://titania.saeima.lv/LIVS13/saeimalivs13.nsf/webSasaiste?OpenView&restricttocategory=548/Lp13

3. TIESISKAIS REGULĒJUMS

PPLC
PUBLIC AND PRIVATE
LAW CONSULTING

3. TIESISKAIS REGULĒJUMS

Piedāvājumu izvēles kritērijs ir regulēts Direktīvas 2014/24/ES 67. pantā. Tajā ir norādīts:

1. Neskarot valsts normatīvos vai administratīvos aktus attiecībā uz konkrētu piegāžu cenu vai atlīdzību par konkrētu pakalpojumu sniegšanu, līgumslēdzējas iestādes publisku līgumu slēgšanas tiesības balsta uz saimnieciski visizdevīgāko piedāvājumu.
2. Līgumslēdzējām iestādēm saimnieciski visizdevīgāko piedāvājumu nosaka pēc cenas vai izmaksām, izmantojot rentabilitātes pieeju, piemēram aprites cikla izmaksas saskaņā ar 68. pantu, un tajā var būt ietverta labākā cenas un kvalitātes attiecība, ko vērtē pēc vairākiem kritērijiem, tostarp pēc kvalitātes, vides un/vai sociālajiem aspektiem, kas saistīti ar attiecīgā publiskā līguma priekšmetu. Šādu kritēriju skaitā var būt, piemēram:

a. kvalitāte, ietverot tehniskās priekšrocības, estētiskās un funkcionālās īpašības, pieejamība, projektēšana visu lietotāju ērtībām, sociālie, vides un inovatīvie raksturlielumi, un tirdzniecība un tās nosacījumi;

b. organizatoriskā struktūra, kvalifikācija un pieredze, kas raksturo personālu, kuram uzdota attiecīgā līguma izpilde, ja līguma izpildes līmeni var būtiski ietekmēt šā personāla kvalitāte; vai

c. pēcpārdošanas pakalpojumi un tehniskā palīdzība, piegādes nosacījumi, kā piegādes datums, piegādes process un piegādes laikposms vai pabeigšanas laikposms.

Izmaksu elements var būt arī fiksēta cena vai izmaksas, uz kuru pamata ekonomikas dalībnieki konkurēs tikai ar kvalitātes kritērijiem.
Dalībvalstis var noteikt, ka līgumslēdzējas iestādes nevar izmantot tikai cenu vai tikai izmaksas kā vienīgo piešķiršanas kritēriju, vai paredzēt, ka tos izmanto tikai noteiktas līgumslēdzēju iestāžu kategorijas vai tikai noteikta tipa līgumos.
3. Uzskata, ka piešķiršanas kritēriji ir saistīti ar publiskā līguma priekšmetu, ja tie uz būvdarbiem, piegādēm vai pakalpojumiem, kas sniedzami saskaņā ar šo līgumu, attiecas jebkurā to aprites cikla aspektā un jebkurā tā posmā, ieskaitot faktorus, kas saistīti ar:

a. šo būvdarbu, piegāžu vai pakalpojumu konkrēto ražošanas, sniegšanas vai tirdzniecības procesu; vai

b. konkrētu procesu kādā citā to aprites cikla posmā,

pat ja šādi faktori nepieder to materiālajai būtībai.

4. Piešķiršanas kritērijiem nevar būt tādu seku, ka līgumslēdzējai iestādei tiek dota neierobežota izvēles brīvība. Tie nodrošina efektīvas konkurences iespēju un ir papildināti ar specifikācijām, kas ļauj efektīvi pārbaudīt pretendentu sniegto informāciju, lai novērtētu, kādā mērā piedāvājumi atbilst piešķiršanas kritērijiem. Šaubu gadījumā līgumslēdzējas iestādes efektīvi pārbauda pretendentu sniegtās informācijas un pierādījumu pareizību.

5. Līgumslēdzēja iestāde iepirkuma pro- - cedūras dokumentos norāda relatīvo svērumu, ko tā piešķir katram no izraudzītajiem kritērijiem, lai noteiktu saimnieciski visizdevīgāko piedāvājumu, izņemot gadījumus, kad to nosaka tikai uz cenas pamata. Šos svērumus var izteikt, paredzot diapazonu ar piemērotu maksimālo starpību.

Ja svērumu noteikšana nav iespējama objektīvu iemeslu dēļ, līgumslēdzēja iestāde kritērijus norāda dilstošā secībā pēc svarīguma.

Direktīvas 2014/24/EU 67. pantā norādītais ļauj secināt, ka:

1. Ir paredzēts tikai viens piedāvājumu izvēles kritērijs - saimnieciski visizdevīgākais piedāvājums. Taču šis kritērijs, atkarībā no līgumslēdzējas iestādes lēmuma, var tikt izteikts kā zemākā (šodienas) cena, zemākās aprites cikla izmaksas vai arī labākā cenas un kvalitātes attiecība;
2. Cenas un kvalitātes attiecības kritērija ietvaros ir pieļaujama arī sociāla rakstura aspektu vērtēšana. Tomēr šiem sociāla rakstura aspektiem ir jābūt saistītiem ar līguma priekšmetu;
3. Cenas un kvalitātes attiecības kritērija ietvaros ir pieļaujama arī līguma izpildē iesaistītā personāla kvalifikācijas vērtēšana, ja tās līmenis var būt būtisks faktors līguma kvalitatīvai izpildei;
4. Tiek uzskatīts, ka ar līguma priekšmetu ir saistīts jebkurš aspekts iepirkuma priekšmeta aprites ciklā;
5. Ir pieļauta fiksētas cenas noteikšana iepirkuma dokumentos un pretendentu konkurence, pamatojoties tikai uz kvalitāti raksturojošiem aspektiem;
6. Ir paredzētās dalībvalstu tiesības lemt par zemākās (šodienas) cenas kritērija izmantošanas ierobežošanu;
7. Piedāvājumu izvēles kritēriji nedrīkst sniegt līgumslēdzējai iestādei neierobežotu rīcības brīvību;
8. Iepirkuma dokumentos ir jānorāda katra kritērija relatīvo svērumu (īpatsvaru). Ja īpatsvaru norādīšana nav iespējama objektīvu iemeslu dēļ, līgumslēdzēja iestāde norāda kritērijus dilstošā secībā pēc to svarīguma.

Direktīvas 2014/24/ES prasības ir pārņemtas Publisko iepirkumu likumā1 (PIL). Piedāvājumu izvērtēšanas kritēriju tiesiskais regulējums ir paredzēts PIL 51. pantā. Tajā ir norādīts:

1. Pasūtītājs piešķir iepirkuma līguma slēgšanas tiesības saimnieciski visizdevīgākajam piedāvājumam.
2. Saimnieciski visizdevīgāko piedāvājumu nosaka:
   1) izmantojot cenu vai izmaksas, piemērojot efektivitātes pieeju (piemēram, vērtējot aprites cikla izmaksas);
   2) ņemot vērā cenu vai izmaksas un ar iepirkuma līguma priekšmetu saistītus kvalitātes kritērijus, piemēram:
   a. kvalitāti, tai skaitā tehniskās priekšrocības, estētiskās un funkcionālās īpašības, pieejamību, atbilstību universālajam dizainam, sociālās un vides aizsardzības prasības, inovatīvos raksturlielumus un pārdošanas nosacījumus,
   b. iepirkuma līguma izpildes vadības struktūru un iesaistītā personāla kvalifikāciju un pieredzi, ja iepirkuma līguma izpildes kvalitāti var būtiski ietekmēt iesaistītā personāla kvalifikācija un pieredze,
   c. pēcpārdošanas pakalpojumus un tehnisko palīdzību, piegādes nosacījumus, piemēram, piegādes datumu, piegādes procesu un piegādes periodu vai piegādes pabeigšanas periodu.
3. Kvalitātes kritēriji ir saistīti ar iepirkuma līguma priekšmetu, ja tie attiecas uz jebkuru būvdarbu, piegādes vai pakalpojuma aprites cikla posmu, kā arī uz faktoriem, kas saistīti ar būvdarbu veikšanas, preču ražošanas vai pārdošanas vai pakalpojumu sniegšanas procesu vai kādu citu procesu aprites cikla posmā, pat ja šādi faktori nav tieši saistīti ar iepirkuma līguma priekšmetu (piemēram, vides aizsardzības prasību vai sociālo kritēriju ievērošana pakalpojuma sniegšanas, produkta ražošanas vai būvdarbu veikšanas laikā).
4. Pasūtītājs piedāvājumu salīdzināšanai un izvērtēšanai ir tiesīgs izmantot tikai cenu, ja iepirkums tiek veikts šā likuma 9. vai 10. pantā noteiktajā kārtībā vai ja sagatavotā tehniskā specifikācija ir detalizēta un citiem kritērijiem nav būtiskas nozīmes piedāvājuma izvēlē.
5. Pasūtītājs nosaka konkurenci neierobežojošus un objektīvi salīdzināmus vai izvērtējamus piedāvājuma izvērtēšanas kritērijus.
6. Pasūtītājs iepirkuma procedūras dokumentos norāda visus piedāvājuma izvērtēšanas kritērijus to nozīmīguma

secībā, kritēriju vērtības un, ja attiecināms, vērtību diapazonus, kā arī piedāvājuma izvēles algoritmu saskaņā ar šiem kritērijiem un apraksta, kā tiks piemērots katrs no norādītajiem izvērtēšanas kritērijiem.

7. Pasūtītājs iepirkuma procedūras dokumentos norāda izšķirošo piedāvājuma izvēles kritēriju, atbilstoši kuram izvēlēsies piedāvājumu, ja pirms tam, kad pieņems lēmumu par iepirkuma līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu, konstatēs, ka vismaz divu piedāvājumu novērtējums ir vienāds. Pasūtītājam ir tiesības par izšķirošo piedāvājuma izvēles kritēriju noteikt tādu kritēriju, kas raksturo piegādātāja atbilstību sociālās aizsardzības prasībām, tai skaitā to, ka izraudzīto piedāvājumu iesniedzis piegādātājs, kas ir nacionāla līmeņa darba devēju organizācijas biedrs un ir noslēdzis koplīgumu ar arodbiedrību, kas ir nacionāla līmeņa arodbiedrības biedre (ja piedāvājumu iesniegusi personālsabiedrība vai personu apvienība, koplīgumam jābūt noslēgtam ar katru personālsabiedrības biedru un katru personu apvienības dalībnieku).

PIL 52. pants, pārņemot Direktīvas 2014/24/ES 68. pantu, paredz aprites cikla izmaksu definīciju un nosacījumus, proti:

1. Aprites cikla izmaksas ietver pilnībā vai daļēji šādas produkta, pakalpojuma vai būvdarbu aprites cikla izmaksas:

1) izmaksas, kas rodas pasūtītājam vai citiem lietotājiem, piemēram:

a. ar iegādi saistītas izmaksas,

b. lietošanas izmaksas (piemēram, elektroenerģijas un citu resursu patēriņš),

c. apkopes izmaksas,

d. aprites cikla beigu izmaksas (piemēram, savākšanas un reģenerācijas izmaksas);

2) produkta, pakalpojuma vai būvdarbu aprites ciklā radušās un ar ietekmi uz vidi saistītas izmaksas (piemēram, siltumnīcefekta gāzu un citu piesārņotāju emisiju izmaksas, uz klimata pārmaiņu mazināšanu un pielāgošanos klimata pārmaiņām vērstu pasākumu izmaksas), ja tās var izteikt naudas izteiksmē un pārbaudīt.

2. Pasūtītājs iepirkuma procedūras dokumentos norāda aprites cikla izmaksu aprēķina metodiku un aprēķina veikšanai nepieciešamos datus, ko iesniegs pretendenti.

3. Ar ietekmi uz vidi saistīto izmaksu aprēķināšanas metodikai jāatbilst šādiem nosacījumiem:

1) tās pamatā ir objektīvi pārbaudāmi un nediskriminējoši kritēriji;

2) tā ir pieejama visām ieinteresētajām personām;

3) aprēķiniem nepieciešamie dati ir piegādātāju rīcībā, tai skaitā to piegādātāju rīcībā, kuri reģistrēti valstī, kas nav Eiropas Savienības dalībvalsts, bet ir Pasaules Tirdzniecības organizācijas Nolīguma par valsts iepirkumu vai citu Eiropas Savienībai saistošu starptautisku līgumu puse, vai ir viegli iegūstami.

Kopumā, salīdzinot Direktīvas 2014/24/ES regulējumu un PIL regulējumu attiecībā uz piedāvājumu izvēles kritēriju, ir jāsecina, ka Direktīvas 2014/24/ES nosacījumi ir atbilstoši pārņemti PIL. Vienīgais izņēmums ir Direktīvas 2014/24/ES 67. panta piektajā daļā paredzētā iespēja „objektīvu iemeslu dēļ" nenorādīt kritēriju īpatsvarus, bet gan tikai tos sarindot nozīmīguma secībā. Šo iespēju likumdevējs, acīmredzot, nav pārņēmis, lai izvairītos no līgumslēdzēju iestāžu patvaļas un subjektīvu lēmumu pieņemšanas riska. Esot spēkā principam, ka visām prasībām ir jābūt paredzētām iepirkuma procedūras dokumentos un piedāvājumi ir vērtējami, pamatojoties uz tām[11], nav saskatāms pamatojums tam, ka līgumslēdzēja iestāde, sagatavojot iepirkuma procedūras dokumentus, nevarētu piedāvājumu izvēles kritērijiem piešķirt noteiktu maksimālo īpatsvaru.

[11] Sal. sk. Senāta 2012.gada 17.augusta lēmuma par pagaidu aizsardzību lietā Nr. SKA-850/2012 (A420456612) 7.punktu, Senāta 2007.gada 8.februāra sprieduma lietā Nr. SKA-30/2007 (C32243303) 12.punktu un Eiropas Savienības Tiesas 2012.gada 10.maija sprieduma lietā Nr. C-368/10 Komisija/Nīderlande 62.punktu.

4. AR PIEDĀVĀJUMU IZVĒLES KRITĒRIJU SAISTĪTIE PROBLĒMJAUTĀJUMI

PPLC
PUBLIC AND PRIVATE
LAW CONSULTING

4. AR PIEDĀVĀJUMU IZVĒLES KRITĒRIJU SAISTĪTIE PROBLĒMJAUTĀJUMI

Piedāvājumu izvēle ir piedāvājumu izvērtēšana, lai noskaidrotu konkrētajam (iepirkuma) projektam iesniegto saimnieciski visizdevīgāko piedāvājumu. Par labu piedāvājumu izvēles procesu neliecina tikai tā rezultātā pieņemtais gala lēmums – svarīga ir arī visa procesa korekta plānošana un īstenošana, nodrošinot, ka šis process ir pienācīgi dokumentēts un var izturēt līgumslēdzējas iestādes iekšējās, kā arī ārējā audita pārbaudes.[12]

No Direktīvas 2014/24/ES un PIL regulējuma attiecībā uz piedāvājumu izvēles kritēriju izriet vairāki nozīmīgi tiesiski un faktiski apsvērumi, par kuriem vērtējums ir sniegts arī iestāžu praksē, judikatūrā un tiesībzinātnieku viedokļos. Šie apsvērumi ir lielākoties saistīti tieši ar cenas – kvalitātes kritērija vērtēšanu. Tie ir aktuāli Latvijas publiskā iepirkuma praksē un būtu jāņem vērā arī, salīdzinot Latvijas praksi piedāvājumu izvēles kritērija izmantošanā ar attiecīgajām ārvalstu pieejām.

4.1. PIEDĀVĀJUMU IZVĒLES KRITĒRIJA SATURS

Direktīva 2014/24/ES (attiecīgi - arī PIL) paredz piemērveida jeb „atvērtu" cenas – kvalitātes kritērija sastāvdaļu uzskaitījumu.[13] Vienīgie nosacījumi ir, ka attiecīgajiem kritērijiem ir jāspēj nodrošināt kvalitāte no līgumslēdzējas iestādes skatu punkta[14], tiem ir jābūt saistītiem ar līguma priekšmetu, kā arī tiem ir jābūt objektīviem un kvantificējamiem.[15]

Tieši saistības ar līguma priekšmetu nosacījums ir radījis jautājumus publiskā iepirkuma piemērošanas praksē. Pirms Direktīvas 2014/24/ES spēkā stāšanās (laikā,

[12] https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/987130/Bid_evaluation_guidance_note_May_2021.pdf, 4.lpp.
[13] Sk. Eiropas Savienības Tiesas 2012.gada 10.maija spriedumu lietā Nr C-368/10 Komisija/Nīderlande
[14] Senāta 2015.gada 15.septembra lēmuma par pagaidu aizsardzību lietā Nr. SKA-1315/2015 (A420242515) 10.punkts, Senāta 2017.gada 7.jūlija sprieduma lietā Nr. SKA-228/2017 (A420372114) 9.punkts, Senāta 2018.gada 21.maija lēmuma par pagaidu aizsardzību lietā Nr. SKA-1222/2018 (A420171118, ECLI:LV:AT:2018:0521.A420171118.5.L) 15.punkts.
[15] OECD/Sigma Publiskā iepirkuma rīcībpolitikas apskats Nr 8 „Piedāvājuma izvēles kritēriju izstrādāšana". Pieejams, sekojot šādai saitei: https://www.oecd-ilibrary.org/docserver/5js4wzvcz69q-en.pdf?-expires=1636384996&id=id&accname=guest&checksum=C55877A4149400D7416833EDFCD26806

kad bija spēka Direktīva 2004/18/EK) diskutabls bija jautājums par to, vai ar līguma priekšmetu ir saistīta (un tāpēc izmantojama kā piedāvājumu izvēles kritērijs) pretendenta piedāvātā personāla pieredze. Eiropas Savienības Tiesa bija norādījusi, ka pretendenta (kā uzņēmuma) kvalifikācija nav vērtējama piedāvājumu izvēles kritērija ietvaros.[16] Tomēr attiecīgais spriedums tieši neattiecās uz pretendenta iepirkuma līguma izpildei piesaistītā personāla pieredzi, radot dažādus viedokļus par tās iekļaušanas iespējām piedāvājumu izvēles kritērijā. Šo diskusiju lielā mērā izbeidza pati Eiropas Savienības Tiesa, izskaidrojot, ka personāla (nevis pretendenta) kvalifikācija tomēr var tikt izmantota kā piedāvājumu izvēles kritērijs.[17] Direktīva 2014/24/ES ir sniegusi precīzu šī jautājuma tiesisko regulējumu[18], norādot, ka līguma izpildē iesaistītā personāla kvalifikāciju ir pieļaujams vērtēt piedāvājumu izvēles kritērija ietvaros, ar nosacījumu, ja tā var būtiski ietekmēt līguma izpildes kvalitāti. Spēkā gan paliek ierobežojošs nosacījums, ka nedrīkst „pārklāties" kvalifikācijas prasību vērtēšanas un līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas stadijās notiekošā vērtēšana, proti, vieni un tie paši kvalifikācijas aspekti nedrīkst tikt vērtēti gan bināri („atbilst/neatbilst" kategorijās), gan kā papildu kvalitātes elementi piedāvājumu izvēles kritērija ietvaros.

Tomēr kontekstā ar saistības ar līguma priekšmetu jēdzienu Direktīva 2014/24/ES ir radījusi jaunus izaicinājumus. Būtībā šis jēdziens tiek paplašināts, norādot, ka saistīti ar līguma priekšmetu var būt arī:

- Jebkuri posmi iepirkuma priekšmeta aprites ciklā. Tas nozīmē, ka līgumslēdzējas iestādes piedāvājumu izvēles kritērija ietvaros ir tiesīgas vērtēt, piemēram, būvdarbos izmantojamo materiālu ražošanas nosacījumus un elektropreču utilizācijas nosacījumus.
- Sociāla rakstura kritēriji. Proti, līgumslēdzējas iestādes piedāvājumu izvēles kritērija ietvaros ir tiesīgas vērtēt arī aspektus, kas ir saistīti ar iepirkuma līguma izpildē iesaistīto cilvēku sociālās labklājības līmeni, piemēram, to atalgojuma apmēru, darba apstākļus, personu ar īpašām vajadzībām un mazāk aizsargātu sabiedrības grupu pārstāvju iesaisti.

Jauno piedāvājumu vērtēšanas iespēju kontekstā pastāv spriedze starp iespēju un nepieciešamību izvērtēt visus ar iepirkuma priekšmetu saistītos ārējos faktorus un sociāla rakstura aspektus, no vienas puses, un paaugstinātiem riskiem pārkāpt vienlīdzīgas attieksmes un nediskriminācijas principus, no otras puses. Mūsdienās

[16] Eiropas Savienības Tiesas 2008.gada 24.janvāra spriedums lietā Nr C-532/06 Lianakis
[17] Eiropas Savienības Tiesas 2015.gada 26. marta spriedums lietā Nr C-601/13 Ambisig
[18] Skaidrības ieviešana par kvalifikācijas vērtēšanas iespējām bija viens no iemesliem Direktīvas 2014/14 ES izstrādei un pieņemšanai – sal.sk. S Arrowsmith, "Modernising the European Union's public procurement regime: a blueprint for real simplicity and flexibility" (2012) 21(3) Public Procurement Law Review 71, 80

ir arvien vairāk skaidrs, ka preču ražošanas procesā var būt pieļauti cilvēktiesību pārkāpumi, ražošanā iesaistītajiem cilvēkiem nav tikusi samaksāta „godīga" samaksa, kā arī ir derīgi parūpēties par to, lai prece tiktu otrreizēji pārstrādāta pēc tās ekspluatācijas beigām. Tāpat mieles var radīt apziņa, ka, lai gan būvdarbi ir veikti vai pakalpojumi ir sniegti pienācīgos termiņos un kvalitātē, tas zināmā mērā ir noticis uz darbu izpildē vai pakalpojumu sniegšanā iesaistītā personāla ekspluatācijas rēķina. Tomēr vienlaikus aktuāls ir jautājums, cik pamatoti būtu prasīt, lai līgumslēdzēja iestāde maksā vairāk nodokļu maksātāju līdzekļu par kafiju ar „Fair Trade"[19] marķējumu vai par to, ka būvdarbos iesaistītais personāls un apakšuzņēmēji ir saņēmuši „pienācīgu" algu. Tiesībzinātnieku vidū tiek norādīts arī, ka, nelabticīgi izmantoti, dažādi aprites cikla kritēriji var kalpot par smalku veidu, kā ar ieganstu par rūpēm par taisnīgumu faktiski ierobežot konkurenci un sekmēt favorītismu, piešķirot līguma slēgšanas tiesības iepriekš izraudzītiem tirgus dalībniekiem. Piemēram, Bristoles Universitātes profesors Alberts Sančezs Graelss (Albert Sanchez-Graels) norāda, ka „labākās cenas – kvalitātes attiecības kritēriji var slēpt pārskatāmības principam neatbilstošu publiskā iepirkuma praksi. Tādēļ pastāv skaidrs (bet vienlaikus plaši neatzīts) kompromiss starp kritērijiem, kas neietver tikai cenu, un iepirkuma procedūras integritāti, kā arī tās rīkošanas izmaksām".[20] Paredzams, ka aprites cikla kritēriju izmantošana tā, lai vienlaikus netiktu veicināti minētie riski, būs viens no Direktīvas 2014/24/EK regulējuma piemērošanas izaicinājumiem. Tāpat aprites cikla kritēriju izmantošanas kontekstā ir jāatceras, ka ir pieļaujama tikai tādu aspektu vērtēšana, kuru izpilde ir pierādāma un ko līgumslēdzēja iestāde spēj pārbaudīt.

ĀRVALSTU PRAKSES PIEMĒRS

Viena no pieejām cilvēktiesību pārkāpumu neesamības izvērtējumam preču aprites ciklā ir Norvēģijas Publiskās un Finanšu vadības aģentūras uzturētais Augsta riska saraksts.[21] Saraksts satur informāciju par precēm (produktiem), kuru ražošanā un tirdzniecībā ir sevišķi liels cilvēktiesību pārkāpumu risks. Saraksta sagatavošanas pamatā ir Norvēģijas normatīvajos aktos esošā prasība par nepieciešamību nodrošināt cilvēktiesību ievērošanu

[19] „Fair Trade", „Rainforest Alliance Certified" un citi marķējumi apliecina, ka produkta ražošanā ir ievēroti vides, sociālās un ekonomiskās ilgtspējas standarti. Detalizētāka informācija par to, ko apliecina attiecīgā marķējuma esamība, ir atrodama katra attiecīgā marķējuma aprakstā.
[20] A. Sanchez-Graells „Making Public Proucurement Great Again? Comments on the Commission's Communication of 3 October 2017". Pieejams, sekojot šadi saitei: https://www.howtocrackanut.com/blog/2017/10/17/making-public-procurement-work-in-and-for-europe-some-comments?rq=lowest%20
[21] Informācija par sarakstu ir pieejama, sekojot šādai saitei: https://anskaffelser.no/en/public-procurement/socially-responsible-public-procurement#anchorTOC_The_High_Risk_List_2

publiskā iepirkuma ietvaros. Ja prece ir Augsta riska sarakstā, līgumslēdzējai iestādei ir pienākums iepirkumā izvirzīt noteiktas prasības pārkāpumu risku mazināšanai. Būtiski, ka, lai nodrošinātu samērīgumu, šādas prasības var tikt izvirzītas tikai augsta riska iepirkumos. Norvēģijas Publiskās un Finanšu vadības aģentūra atzīst, ka, lai gan Augsta riska saraksts ir vērtīgs rīks un palīdz līgumslēdzējām iestādēm identificēt cilvēktiesību pārkāpumus preču aprites ciklā, joprojām pastāv izaicinājumi - proti, informācija par produktu piegādes ķēdēm un piegādātājiem ir grūti iegūstama, it sevišķi, ja produkts vai daļa no produkta ir ražots ārpus Eiropas Savienības. Tāpat tas, ka kāda prece nav iekļauta sarakstā, nenozīmē, ka tās aprites ciklā nav pieļauti pārkāpumi.

To, cik lielā mērā Direktīva 2014/24/ES akcentē sociāla rakstura prasību un kritēriju izmantošanu, raksturo kaut vai tas, ka Direktīvas 2014/14/ES tekstā (neskaitot pielikumus) vārds „sociāls" ir lietots apmēram 40 reižu, bet iepriekš spēkā esošajā Direktīvā 2004/18/ES – tikai 4 reizes.[22] Sociāla rakstura piedāvājumu izvēles kritēriji ir saistīti nevis tieši ar iegādājamo preci vai būvdarbu vai pakalpojumu gala rezultātu, bet gan ar preču piegādē, būvdarbu veikšanā vai pakalpojumu sniegšanā iesaistīto cilvēku labklājību. Kopumā šādi kritēriji ir vērsti uz derīga mērķa sasniegšanu, proti, sociālās vienlīdzības palielināšanu un atstumtības risku mazināšanu. Vienlaikus diskutabls ir jautājums, vai šie mērķi būtu ieviešami ar rīcībpolitiku un normatīvajiem aktiem tieši labklājības un nodarbinātības jomā, vai arī tomēr to ieviešana ir panākama arī, izmantojot publisko iepirkumu. Pētnieku viedokļi šajā jautājumā atšķiras – piemēram Alberts Sančezs Graelss kritizē sociāla rakstura kritēriju izmantošanu publiskajā iepirkumā, norādot – „kamēr daži „stratēģiskā iepirkuma aspekti ir savietojami ar ES Iekšējo Tirgu (piemēram, „zaļais" vai inovāciju iepirkums), citi ir strukturāli nesaskaņoti ar ES Iekšējā Tirgus noteikumiem (galvenokārt, ar darba sociālajām tiesībām saistīti kritēriji, kurus ir gandrīz neiespējami atdalīt no to protekcionistiskajām sekām). Tādējādi „stratēģiskā" vai „viedā" iepirkuma jēdzieni ir problemātiski. Vēl viena problēma ir, ka „zaļu", inovatīvu un sociālu apsvērumu ietveršana palielinās iepirkuma izmaksas"[23]. Šķiet, ka Eiropas Komisija saistībā ar sociālā iepirkuma jautājumiem ieņem līdzsvarojošu nostāju. No vienas puses, ir skaidri redzams, ka (ar līguma priekšmetu saistītu) sociāla rakstura kritēriju izmantošana ir atļauta. No otras puses, jēdziens „saistība ar iepirkuma priekšmetu" Eiropas Komisijas ieskatā nedrīkst tikt tulkota pārlieku plaši, proti - „piedāvājuma

[22] Catherine Barnard „To Boldly Go: Social Clauses in Public Procurement", 3.lpp. Pieejams, sekojot šādai saitei: https://core.ac.uk/download/pdf/83939168.pdf

[23] A. Sanchez-Graells „Making Public Proucurement Great Again? Comments on the Commission's Communication of 3 October 2017". Pieejams, sekojot šadi saitei: https://www.howtocrackanut.com/blog/2017/10/17/making-public-procurement-work-in-and-for-europe-some-comments?rq=lowest%20

izvēles kritērijiem ir jābūt saistītiem ar konkrētām iegādājamām precēm, pakalpojumiem vai būvdarbiem. Tas nozīmē, ka vērtējot nedrīkst piešķirt (vai atņemt) punktus tikai tāpēc, ka ir (vai nav) noteikta korporatīvās sociālās atbildības politika. Tomēr šāda politika var kalpot kā pierādījums tam, ka pretendenti, reaģējot uz piedāvājumu izvēles kritērijiem, ir uzņēmušies konkrētas saistības. Piemēram, ja piedāvājumu izvēles kritērijs ir orientēts uz to, kā saskaņā ar līgumu tiks uzlabota vecāka gadagājuma cilvēku labklājība, pretendenti var daļēji atsaukties uz politiku, kurā definēta to pieeja sadarbībai ar pakalpojumu lietotājiem un personāla apmācībai. Tomēr nebūtu pareizi piešķirt punktus par darbībām, kuras pretendenti veic saskaņā ar citiem līgumiem."[24]

ĀRVALSTU PRAKSES PIEMĒRS

Austrijas Ilgtspējīga publiskā iepirkuma rīcības plānā attiecībā uz sociāla rakstura kritērijiem ir norādīts, ka, piemēram, ir atļauts vērtēt darba tirgū nelabvēlīgā situācijā esošo cilvēku iesaistes īpatsvaru konkrētā līgumslēdzējai iestādei nepieciešamā pakalpojuma sniegšanā. Tomēr nav atļauta šādu cilvēku īpatsvara vērtēšanā konkrētajā uzņēmumā kopumā.[25]

Arī Eiropas Savienības Tiesa ir ierobežojusi sociāla rakstura kritēriju izmantošanu, norādot, ka nav pamata pieprasīt, lai pretendents maksā saviem darbiniekiem algu saskaņā ar minimālajām likmēm, kas ir spēkā līgumslēdzējas iestādes mītnes valstī (konkrētajā gadījumā, Ziemeļreinas – Vestfālenes federālajā zemē Vācijā), ja pretendents ir no citas valsts, līgumu plāno izpildīt attālināti un maksā saviem darbiniekiem atlīdzību, kas ir saskanīga ar tā mītnes valsts normatīvajiem aktiem.[26]

Vēl viena būtiska sociāla rakstura kritēriju iezīme ir tā, ka to piemērošanas tiesiskums un lietderīgums ir atkarīgs no konkrētās situācijas – proti, tiem nav universāli piemērojama rakstura, un to piemērošana, kā arī ieguvumi, ko tie varētu sniegt, ir izvērtējami konkrētā līguma kontekstā.[27] Tāpat sociālā ietekme var nebūt izmērāma naudas izteiksmē, jo tā nav viegli lokalizējama vai pārnesama. Tā rodas, saskaroties konkrētam pieprasījumam un piedāvājumam, un līdz ar to vienmēr būs atkarīga no

[24] Eiropas Komisijas rokasgrāmata „Sociāls iepirkums – rokasgrāmata sociālo apsvērumu ietveršanai publiskajos iepirkumos (2. izdevums;2021/C 237/01) – 51. lpp.
[25] Austrijas Ilgtspējīga publiskā iepirkuma rīcības plāns - https://www.nabe.gv.at/soziale-aspekte-im-vergabeverfahren/#zuschlagskriterien
[26] Sk. Eiropas Savienības Tiesas 2014.gada 18. septembra spriedumu lietā Nr C-549/13 Bundesdruckerei
[27] Barselonas pašvaldības Sociāla publiskā iepirkuma ceļvedis: https://ajuntament.barcelona.cat/contractaciopublica/sites/default/files/social_public_procurement_guide_eng_1.pdf, 10.lpp

konkrētajam indivīdam, vietai un sabiedrībai piemītošā konteksta.[28]
Latvijā sociāla rakstura prasības un piedāvājumu izvēles kritēriji pagaidām ir izmantoti ierobežotā gadījumu skaitā - galvenokārt, lai nodrošinātu iepirkuma līguma izpildē iesaistītā personāla noteiktu atalgojuma līmeni. Tomēr paredzams, ka to izmantošanas biežums palielināsies. Līgumslēdzējām iestādēm katrā konkrētajā gadījumā būtu jāizvērtē, vai sociāla rakstura kritēriji, ko tās plāno izmantot, ir saistīti ar līguma priekšmetu, un vai tie sniedz samērīgumu ieguvumu pretstatā papildu izmaksām, ko to izmantošana var radīt.

BŪTISKI IEVĒROT:

1. Pasūtītāji bauda plašu rīcības brīvību piedāvājumu izvēles kritērija satura izvēlē;

2. Piedāvājumu izvēles kritērijā ir pieļaujama līguma izpildē iesaistītā personāla kvalifikācijas aspektu iekļaušana, ja tas ir būtiski līguma izpildē un ja atkārtoti netiek izmantotas tās pašas prasības, kuru izpilde jau ir tikusi vērtēta pretendentu atlases stadijā;

3. Ir pieļaujama dažādu aspektu vērtēšana jebkurā iepirkuma priekšmeta aprites cikla stadijā, ar nosacījumu, ka attiecīgās prasības ir vērstas uz derīga mērķa īstenošanu un to izpildi ir iespējams pārbaudīt. Ieteicams arī apsvērt papildu izmaksu elementu, kas var rasties, vērtēšanas kritērijā izmantojot ar aprites ciklu saistītās prasības;

4. Sociāla rakstura aspektu ietveršana piedāvājumu izvēles kritērijā ir pieļaujama, ja tie ir saistīti ar līguma priekšmetu. Attiecībā uz šo aspektu Eiropas Savienības Tiesas un Latvijas tiesu prakse, kā arī pētnieku un institūciju viedokļi vēl ir noformēšanās stadijā, tādēļ pasūtītājiem ir jāseko līdzi izmaiņām. Ieteicams arī apsvērt papildu izmaksu elementu, kas var rasties, piedāvājumu vērtēšanā izmantojot sociāla rakstura kritērijus.

[28] Skotijas valdības politikas dokuments „Measuring Social Impact in Public Procurement" - https://www.gov.scot/publications/measuring-social-impact-in-public-procurement-sppn-10-2020/

4.2. PIEDĀVĀJUMU IZVĒLES KRITĒRIJA APRAKSTA DETALIZĀCIJA

Pārskatāmība un vienlīdzīga attieksme ir vieni no publiskā iepirkuma pamatprincipiem, un, lai tos ievērotu, ir būtiski nodrošināt skaidrību par iepirkuma procedūras dokumentos paredzētajām prasībām un kritērijiem. „Nolikumā ietverams iepirkuma priekšmeta apraksts. Tam ir jābūt pietiekami skaidram. Neskaidra iepirkuma priekšmeta noteikšana var būtiski ietekmēt lēmumu par līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu un ir būtisks procedūras pārkāpums".[29] Eiropas Savienības Tiesa ir norādījusi, ka visiem tirgus dalībniekiem, kad tie sagatavo piedāvājumus, ir tiesības būt informētiem par visiem aspektiem, ko līgumslēdzēja iestāde plāno ņemt vērā, izvēloties saimnieciski visizdevīgāko piedāvājumu. Līgumslēdzēja iestāde nav tiesīga piemērot nosacījumus vai piedāvājumu izvēles kritērija apakškritērijus, kas nav tikuši darīti zināmi iepirkuma procedūras dokumentos.[30] Vienlīdzīgas attieksmes princips un pārskatāmības pienākums nozīmē, ka pretendentiem ir jābūt vienlīdzīgā situācijā gan brīdī, kad tie sagatavo savus piedāvājumus, gan brīdī, kad šos piedāvājumus izvērtē līgumslēdzēja iestāde. Publiskā iepirkuma līguma priekšmets un piešķiršanas kritēriji ir skaidri jānosaka jau publiskā iepirkuma procedūras sākumā, un līgumslēdzēja iestāde nevar piemērot piešķiršanas kritērijiem tādus apakškritērijus, kas iepriekš nav darīti zināmi pretendentiem. Tāpat arī līgumslēdzējai iestādei ir pienākums vienādi interpretēt piešķiršanas kritērijus visas procedūras laikā.[31] No otras puses, „gadījumā, kad kritērija novērtēšana ir iespējama vienīgi atbilstoši apakškritērijiem un šie apakškritēriji vai to novērtēšanas kārtība nav pietiekami skaidra, nevar uzskatīt, ka ir skaidra attiecīgā kritērija novērtēšanas kārtība".[32]

Minētie apsvērumi pirmsškietami varētu likt secināt, ka līgumslēdzējām iestādēm piedāvājumu izvēles kritēriju apraksts ir jāsagatavo tik skaidri, lai katrs pretendents, zinot sava piedāvājuma parametrus, varētu ex ante iegūt skaidrību par sava piedāvājuma novērtējumu. Tomēr šāds secinājums nebūtu līdz galam precīzs. Pirmkārt, Latvijas tiesu judikatūrā ir formulēts noteikums, ka „prasība pēc skaidrības un iespējami lielas precizitātes noteiktajos kritērijos ir jo svarīgāka gadījumā, ja strīdīgā kritērija vērtējumam tā relatīvās nozīmes kopējo punktu skaitā dēļ var būt izšķiroša nozīme iepirkuma piešķiršanā. Citiem vārdiem, jo lielāks svars (lielāks punktu

[29] Senāta 2007.gada 8.februāra sprieduma lietā Nr. SKA-30/2007 (C32243303) 12.punkts un Eiropas Savienības Tiesas 2012.gada 10.maija sprieduma lietā Komisija/Nīderlande, Nr. C-368/10, ECLI:EU:C:2012:284, 62.punkts
[30] Sk. Eiropas Savienības Tiesas 2008.gada 24.janvāra spriedums lietā Nr C-532/06 Lianakis
[31] Eiropas Savienības Tiesas 2016.gada 14.jūlija spriedums lietā Nr C-6/15 TNS Dimarso
[32] Senāta 2016.gada 22.februāra spriedums lietā Nr. SKA-365/2016 (A420602012) 10.punktu.

skaits) ir kādam kritērijam, jo skaidrāk definētam tam jābūt".[33] Tātad, pamatojoties uz slēdzienu par pretējo, ir jāpieņem, ka, ja attiecīgā kritērija īpatsvars kopējā piedāvājuma izvēles kritērija ietvaros ir mazāks, tas drīkst tikt formulēts mazāk skaidri. Tāpat Eiropas Savienības Vispārējā tiesa ir – diezgan pretrunīgi - norādījusi, ka precīza punktu piešķiršanas algoritma nenorādīšana piedāvājumu izvēles kritērija ietvaros un šī algoritma izmantošana piedāvājumu vērtēšanā nenozīmē jauna kritērija ieviešanu, jo attiecīgais algoritms neesot vis jauns kritērijs, bet gan jau sākotnēji formulētā piedāvājumu izvēles kritērija sekas.[34]

Tāpat neskaidrība par piedāvājumu izvēles kritērija saturu var rasties tādēļ, ka neskaidri ir paši piedāvājuma izvēles kritērija aprakstā lietotie termini. Piemēram, Latvijas iepirkumu praksē ir bijušas neskaidrības par terminu „ultra īsā fokusa projektors", „nodot ekspluatācijā", „auksti laika apstākļi" u.c. jēdzienu nozīmi. Šādas situācijas ir pieņemts risināt, balstoties uz normatīvajos aktos vai konkrētajā industrijā noteikto attiecīgā jēdziena izpratni, ja vien iepirkuma procedūras dokumenti neparedz citu attiecīgā jēdziena izpratni.
Minētais ļauj secināt, ka līgumslēdzējām iestādēm iepirkuma procedūras dokumentos ir skaidri jānorāda piedāvājumu izvēles kritēriji un to metode, kas tiks izmantota piedāvājumu novērtēšanai to ietvaros. Tomēr, ņemot vērā to, ka, iespējams, ir saprātīgi sniegt līgumslēdzējām iestādēm zināmu rīcības brīvību dažādu atšķirīgu piedāvājumu salīdzināšanā, piedāvājumu izvērtēšanas metode var tikt izteikta funkcionāla jeb salīdzinoši vispārīga apraksta veidā, kas ļauj piešķirt augstāku vērtējumu piedāvājumiem, kuros piedāvāti relatīvi labāki kvalitātes parametri.

BŪTISKI IEVĒROT:

1. Pasūtītājiem iepirkuma procedūras dokumentos ir jānorāda piedāvājumu izvēles kritērijs, tā apakškritēriji, katra apakškritērija relatīvais īpatsvars, kā arī piedāvājumu izvērtēšanas algoritms (metode) minēto kritēriju ietvaros;
2. Jo lielāks ir attiecīgā apakškritērija īpatsvars, jo skaidrākam jābūt punktu piešķiršanas aprakstam;
3. Pasūtītājiem tomēr nav pienākuma norādīt izvērtēšanas algoritmu (metodi) ar tādu precizitāti, lai pretendenti, pamatojoties tikai uz sava piedāvājuma un iepirkuma dokumenta saturu vien, varētu noteikt to precīzu to piedāvājumiem piešķiramo novērtējumu;
4. Piedāvājumu izvēles kritērija ietvaros ir pieļaujams vērtējums, kura ietvaros pretendentu piedāvājumu tiek savstarpēji salīdzināti. Tomēr šādam salīdzinājumam jānotiek uz iepirkuma dokumentos paredzēto kritēriju pamata.

[33] Senāta 2015.gada 2.aprīļa spriedums lietā Nr. SKA-52/2015 (A420602012) 9.punktu.
[34] Vispārējās Tiesas 2012.gada 12.jūlija spriedums lietā Nr T-476/07 Evropaïki Dynamiki v Frontex.

4.3. PIEEJAS PIEDĀVĀJUMU IZVĒRTĒŠANAI

Ne Direktīvas 2014/24/EK, ne PIL regulējums neparedz precīzas norādes par to, kā tieši ir jāveic iesniegto piedāvājumu novērtējums jeb piedāvājumu sarindošana noteiktā secībā saskaņā ar iepirkuma procedūras dokumentos norādīto piedāvājumu izvēles kritēriju. Vienīgie nosacījumi ir, ka:

- Noteiktie piedāvājumu izvēles kritēriji nedrīkst sniegt līgumslēdzējai iestādei neierobežotu rīcības brīvību;
- Iepirkuma procedūras dokumentos ir jānorāda visi piemērojamie kritēriji nozīmīguma secībā un to vērtības vai vērtību diapazonus;
- Iepirkuma procedūras dokumentos ir jānorāda piedāvājumu izvēles algoritms un kritērija piemērošanas apraksts.

Minētie noteikumi būtībā ir uzskatāmi par pārskatāmības un vienlīdzīgas attieksmes principa konkretizāciju piedāvājumu vērtēšanas kritērija kontekstā – proti, tie līgumslēdzējai iestādei uzliek pienākumu nodrošināt, lai visi pretendenti zinātu, kā tiks novērtēti to piedāvājumi. Tomēr līgumslēdzējām iestādēm lielā mērā paliek rīcības brīvība šādos jautājumos:

- Kādus kritērijus izvēlēties (kamēr vien tie nodrošina saimniecisko izdevīgumu līgumslēdzējai iestādei un ir saistīti ar līguma priekšmetu);
- Kādas relatīvās vērtības katram kritērijam piešķirt;
- Saskaņā ar kādu algoritmu (metodi) vērtēt iesniegtos piedāvājumus.

Attiecīgi, piemēram, tikai līgumslēdzēja iestāde ir tiesīga izlemt, vai būvniecības iepirkumā līguma slēgšanas tiesības būtu jāpiešķir uz zemākās cenas pamata, vai arī par piedāvājumu izvēles kritēriju būtu jānosaka cenas – kvalitātes attiecība. Tāpat līgumslēdzēja iestāde ir tiesīga cenas - kvalitātes kritērija ietvaros izlemt, kādi tieši izvēles kritēriji tiks lietoti, kāds būs to relatīvais īpatsvars un piedāvājumu izvēles algoritms.[35] Kamēr vien šādas izvēles rezultāti ir attiecināmi vienādi uz visiem pretendentiem, tiesai vai tirgus dalībniekiem ir ierobežotas tiesības ietekmēt attiecīgos lēmumus. Tātad „prasību ekonomisko lietderību un adekvātumu, ciktāl tas nediskriminē pretendentu vai nekropļo konkurenci, izvērtē pretendents, kurš izvēlas piedalīties iepirkumā, un par kādu cenu".[36] Attiecībā uz to, vai prasības ir

[35] Līgumslēdzēju iestāžu rīcības brīvību šajā jautājumā ir apstiprinājusi arī Eiropas Savienības Tiesa 2003. gada 4. decembra spriedums lietā C-448/01 „Wienstrom".
[36] Senāta 2013.gada 14.janvāra rīcības sēdes lēmuma lietā Nr. SKA-134/2013 (A420807810) 8.punkts, 2013.gada 22.marta rīcības sēdes lēmuma lietā Nr. SKA-410/2013 (A420531211) 13.punkts, 2014.gada 22.decembra rīcības sēdes lēmums lietā Nr. SKA-1278/2014 (A420244814) (attiecas uz prasību efektivitāti).

gana efektīvas mērķu sasniegšanai, tiesa ir ierobežota vērtējumā, un tas ir atkarīgs no līgumslēdzējas iestādes apsvērumiem. No PIL viedokļa nozīme ir vienīgi tam, vai pasūtītāja izvirzītās prasības ir vienlīdzīgas pret visiem pretendentiem un nav diskriminējošas.[37] Tiesai nav pamata uzspiest līgumslēdzējai iestādei tādus [...] piedāvājuma novērtēšanas kritērijus, kuru pārbaude prasītu no pasūtītāja ievērojami lielākus resursus nekā tos, ko pasūtītājs iecerējis tam veltīt un kas no pasūtītāja būtu saprātīgi sagaidāmi".[38]

Iepirkumu prakse liecina, ka Latvijas līgumslēdzējas iestādes izvēlas dažādus piedāvājuma izvēles kritērijus un to īpatsvarus. Kritēriju izvēle parasti ir atkarīga no konkrētās nozares specifikas. Piemēram, būvniecībā nereti papildus izmaksu aspektam tiek vērtēts papildu piedāvātās garantijas termiņš, ātrāks līguma izpildes laiks, būvniecībā izmantoto materiālu papildu kvalitātes iezīmes, arī BIM (būvju informācijas modelēšanas sistēmas) izmantošana. Intelektuāla rakstura pakalpojuma gadījumos papildus izmaksu aspektam vērtē pakalpojuma sniegšanā iesaistīto personu kvalifikāciju, kā arī dažādus „ekspertu pieejas" aprakstus – izpratni par sniedzamo pakalpojumu, pakalpojumu sniegšanas metodiku, ar pakalpojuma sniegšanu saistīto risku aprakstu u.tml. Šie kritēriji nav kvantitatīvi izmērāmi, tomēr pakļaujas kritiskai analīzei un vērtējumam.[39] Viedokļi par to, vai tie patiešām nodrošina saimniecisko izdevīgumu, atšķiras. Elektroenerģiju patērējošu preču gadījumā nereti vērtē aprites cikla izmaksas, kā arī papildu preču kvalitātes prasības (attiecībā uz iepakojumu, veiktspēju, vides prasību ievērošanu).

Arī piedāvājumu izvēles algoritmi ir dažādi. Salīdzinoši vienkāršāka izvēle ir gadījumos, kad līgumslēdzēja iestāde vērtē kvantitatīvus kritērijus (piemēram, tādus, kas ir izsakāmi naudā, laikā vai citās mērvienības). Tad Latvijā parastā izvēle ir lineāra vērtēšana, kur labākajai piedāvātajai vērtībai (piemēram, zemākajai cenai vai ilgākajam garantijas laikam) tiek piešķirts maksimālais punktu skaits atbilstoši konkrētā kritērija īpatsvaram, bet pārējiem – proporcionāli mazāks. Šīs – lineārās - pieejas ietvaros svarīgi uzsvērt tieši proporcionāli mazāka punktu skaita piešķiršanu, kas nodrošina precīzu vienlīdzīgas attieksmes ievērošanu. Lai gan ne Direktīva 2014/24/ES, ne PIL neaizliedz citādu algoritmu izmantošanu, tomēr Latvijā to izmantošana notiek ļoti reti, acīmredzot uzskatot, ka šādi tiks palielināti pārkāpumu riski. Plašāks izmantojamo algoritmu apraksts ir norādīts apskata 4.4. punktā.

[38] Senāta 2019.gada 9.decembra lēmuma par pagaidu aizsardzību lietā Nr. SKA-1730/2019 (A420265119, ECLI:LV:AT:2019:1209.A420265119.6.L) 15.punkts.
[37] Senāta 2013.gada 14.janvāra rīcības sēdes lēmuma lietā Nr. SKA-134/2013 (A420807810) 8.punkts, 2015.gada 18.decembra rīcības sēdes lēmuma lietā Nr. SKA-592/2015 (A420275914) 7.punkts.
[39] Polijas Publisko iepirkumu biroja piedāvājumu vērtēšanas labās prakses vadlīnijas: https://www.uzp.gov.pl/baza-wiedzy/publikacje/poradnik-z-katalogiem-dobrych-praktyk-pozacenowe-kryteria-oceny-ofert, 42.lpp.

Iespējama un Latvijas praksē izmatota ir arī bināra („jā/nē" jeb „atbilst/neatbilst") vērtēšana. Saskaņā ar šādu pieeju piedāvājums saņem papildu vērtējumu, ja tiek piedāvāts noteikts, iepriekš definēts parametrs, bet, ja tas netiek piedāvāts, punkti netiek saņemti. Šāda pieeja ir visai bieži izmantota piegāžu iepirkumos. Tāpat tā var tikt izmantota arī pakalpojumu iepirkuma gadījumos, piemēram, piešķirot papildu novērtējumu, ja pretendents līguma izpildē piedāvā iesaistīt papildu speciālistu ar noteiktu kvalifikāciju.

Iespējams, vispretrunīgākie ir gadījumi, kad vērtējuma priekšmets ir saistīts ar pretendenta izpratni un pieeju pakalpojumu sniegšanai vai darbu veikšanai. Nenoliedzami, ir pamats uzskatīt, ka, ja pretendents detalizēti pārzina un izprot līguma izpildes specifiku un problēmjautājumus, līgumslēdzēja iestāde var pamatoti sagaidīt labāku līguma izpildes kvalitāti. Vienlaikus Latvijas iepirkumu praksē galvenie izaicinājumi ir bijuši saistīti ar to, kādus pierādījumus līgumslēdzēja iestāde uzskatīs par pietiekamiem, lai pārliecinātos par pretendenta izpratni un kā nodrošināt vienlīdzīgu attieksmi, vērtējot vairākus piedāvājumus. Jebkurā gadījumā, parasti šādās situācijās līgumslēdzējas iestādes izmanto t.s. „kaskādes" jeb „pakāpienu" vērtēšanas skalu, proti, piedāvājumi tiek sadalīti vairākās kategorijās (piemēram, „teicami", „labi", „viduvēji", „vāji" u.tml.) atbilstoši iepirkuma procedūras dokumentos ietvertajiem kritērijiem. Šādas vērtēšanas ietvaros piedāvājumā piedāvātie parametri var tikt novērtēti tikai atbilstoši kādai no minētajām kategorijām, tā samazinot absolūti subjektīva vērtējuma riskus. No otras puses, šāda metode, novēršot tiesiskus riskus, vienlaikus samazina piedāvājuma novērtējuma precizitāti, būtībā neļaujot savstarpēji pietiekami diferencēt piedāvājumu vērtējumus. Tādēļ literatūrā ir norādīti arī atšķirīgi ieteikumi piedāvājumu vērtēšanai – proti, „kad vien iespējams, priekšroka būtu jādod piedāvājumu atbilstības kritērijiem izvērtēšanai saskaņā ar slīdošu skalu (piemēram, piešķirot punktus no 1 līdz 10, 1 līdz 5 vai jebkurā citā skalā). Rīkojoties šādi, kritērijs kļūst elastīgāks un piedāvājumu izvērtējums ar lielāku detalizācijas pakāpi atspoguļos piedāvājuma relatīvās priekšrocības un trūkumus piedāvājuma izvēles kritēriju kontekstā."[40] Tāpat dažkārt industrijas pārstāvji nav apmierināti ar pārāk nelielas punktu skalas izmantošanu ar kvalitāti saistītu kritēriju vērtēšanā – šāda pieeja var radīt „drūzmēšanās" efektu, kad visi piedāvājumi tiek novērtēti ļoti līdzīgi, un par izšķirošo piedāvājumu izvēles kritēriju faktiski kļūst piedāvātā cena. Tāviet tiek ieteikts izmantot plašāku skalu, tādējādi precīzāk atdalot piedāvājumus citu no cita saskaņā ar to piedāvāto kvalitātes līmeni.[41]

[40] A Sanchez-Graells, Public Procurement and the EU Competition Rules, 2nd edn (Oxford, Hart, 2015) 391.
[41] Skotijas būvniecības iepirkuma vadlīnijas:
https://www.gov.scot/publications/construction-procurement-handbook/documents/, 123. lpp

BŪTISKI IEVĒROT:

1. Pasūtītājiem ir plaša rīcības brīvība piedāvājumu izvērtēšanas algoritma noteikšanā;

2. Piedāvājumu izvēles algoritmam ir jābūt skaidri norādītam iepirkuma procedūras dokumentos;

3. Izvēloties piedāvājumu izvēles algoritmu, pasūtītājiem ir jāapsver kompromiss starp tiesisko risku samazināšanu, no vienas puses, un precīzu piedāvājumu izvērtēšanu, maksimāli novērtējot katra piedāvājuma atšķirības, no otras puses. Tāpat jāapsver tādas vērtēšanas skalas izvēle, kas ļautu diferencēt iesniegtos piedāvājumus;

4. Vislielākie riski ir saistīti tieši ar nekvantificējamu kritēriju izmantošanu;

5. Ir lietderīgi pirms iepirkuma procedūras uzsākšanas pārbaudīt (testēt) izvēlēto vērtēšanas pieeju.

4.4. PIEDĀVĀJUMA IZVĒRTĒŠANAS FORMULAS

To, cik tiesiski atbilstošs un ekonomiski izdevīgs būs piedāvājumu izvērtēšanas rezultāts, nosaka ne vien piedāvājumu izvēles kritēriju apraksts un to skaitliskie īpatsvari, bet arī formulas, saskaņā ar kurām attiecīgā kritērija ietvaros tiks piešķirts vērtējums (punkti). Līgumslēdzējas iestādes izmantotā formula ietekmē vērtēšanas iznākumu ne mazāk kā piedāvājumu izvēles kritēriju saturs un to īpatsvars, līdz ar to jebkāda diskusija par izvēlēto piedāvājumu izvēles kritēriju nav pilnīga, ja vērā netiek ņemta arī piedāvājumu izvēlei izmantotā formula.

Literatūrā ir norādīts, ka, apspriežot piedāvājumu izvēlei izmantojamo formulu, var diskutēt par vairākiem jautājumiem, tostarp arī par to, vai formula ir relatīva vai absolūta.[42]

Jautājums par formulas relatīvo vai absolūto raksturu attiecas uz to, vai konkrētā piedāvājuma izvērtēšanai formulas ietvaros ir nepieciešami dati par citu pretendentu piedāvātajiem parametriem – piemēram, vai, lai piešķirtu punktus pretendenta „A" piedāvātajai cenai, saskaņā ar izvēlēto formulu ir nepieciešama informācija arī par cenu, ko ir piedāvājis pretendents „B". Ja šāda informācija ir nepieciešama, formula ir uzskatāma par relatīvu, ja nav – tad par absolūtu jeb neatkarīgu. Šādā kontekstā Latvijā visplašāk izmantotā formula finanšu piedāvājumu salīdzināšanai (zemākā cena/vērtējamā cena x kritērija maksimālais punktu skaits), jeb

$$P = \frac{C_{zem}}{C_{vērt}} \times P_{max}$$

ir uzskatāma par relatīvu, jo, lai noskaidrotu konkrēta pretendenta piedāvātajai cenai piešķiramo punktu skaitu, ir jābūt pieejamajai informācijai vismaz par zemāko no iesniegtajām cenām.
Absolūtas formulas gadījumā savukārt konkrēto piedāvājumu ir iespējams izvērtēt neatkarīgi no citos piedāvājumos norādītajiem parametriem. Taču šādā situācijā ir nepieciešama līgumslēdzējas iestādes noteikti references parametri, piemēram,

[42] Przemyslaw S. Stilger: „Formulas for Choosing the Most Economically Advantageous Tender – a Comparative Study", 4.lpp.

prognozējamā cena vai maksimālā pieļaujamā cena. Tālāk norādītā formula atspoguļo šādu vērtēšanas pieeju, ņemot vērā gan cenas, gan kvalitātes parametrus:

$$P = C_i + b\,(K_{max} - K_i)$$

kur P ir piešķiramo punktu skaits, Ci ir konkrētā piedāvājuma cena, b ir punkti par katru kvalitātes aspektu (līgumslēdzējas iestādes iepriekš definēts parametrs), Kmax ir augstākais par kvalitāti iegūstamais punktu skaits, bet Ki ir konkrētā piedāvājuma kvalitātes vērtējums.
Relatīvajām un absolūtajām formulām ir savas priekšrocības un trūkumi.

	PRIEKŠROCĪBAS	TRŪKUMI
Relatīvā formula	• Nav nepieciešama iepriekšēja parametru definēšana. Attiecīgi formula pati par sevi nepieprasa uzņemties risku par neatbilstošu tirgus izpēti	• Formula ir pilnībā atkarīga no pretendentu norādītajiem lielumiem • Formula nepasargā no tās „izjukšanas", ja tiek piedāvāta cena 0 EUR vērtībā
Absolūtā formula	• Formula nav atkarīga no pretendentu norādītajiem lielumiem • Pretendents var aprēķināt katra vērtējuma punkta „finansiālo vērtību"	• Nepieciešama iepriekšēja parametru definēšana, kas var radīt gan tiesiskus, gan ekonomiskus riskus

Kopumā eksistē faktiski neierobežots piedāvājumu izvērtēšanas formulu apjoms (sākotnējam priekšstatam ieteicams izskatīt un izvērtēt formulu uzskaitījumu, kā arī ar tām saistīto informāciju, kas ir norādīta Pržemislava Stilgera, Jana Sideriusa un Erika M. van Raija raksta „A" pielikumā[43]).
Tāpat, izvēloties formulu piedāvājuma izvērtēšanai, ir iespējams apsvērt, vai formula „aizsargā" līgumslēdzēju iestādi no pārmērīgi augstām cenām, vai tā atspoguļo līgumslēdzējas iestādes preferences attiecībā uz cenas un kvalitātes rādītājiem un

[43] Przemyslaw S. Stilger, Jan Siderius, Erik M. van Raaij: „A Comparative Study of Formulas for Choosing the Most Economically Advantageous Tender". Journal of Public Procurement, Volume 17, Issue 1, 120. lpp. Pieejams: http://www.ippa.org/images/JOPP/vol17/issue-1/Article_4_Stilger-et-al.pdf

vai formulai ir lineārs raksturs (t.i., vai, mainoties konkrētam parametram (piemēram, cenai), piešķiramais vērtējums mainās tieši proporcionāli, vai arī salīdzinoši mazāk un salīdzinoši vairāk). Ir svarīgi apsvērt arī visus ar formulu saistītos riskus, kā arī veikt tās darbības simulāciju – proti, iedomātu parametru iekļaušanu formulā un tās izvērtēšanu, lai pārliecinātos, ka formulas arhitektūrā nav kļūdu un tā darbojas atbilstoši iecerētajam.

ĀRVALSTU PRAKSES PIEMĒRS

Lai atbalstītu līgumslēdzējas iestādes, Lietuvas Publisko iepirkumu birojs ir izveidojis rīku – formulu apkopojumu Ms Excel formātā[44]. Rīks ir pieejams angļu un lietuviešu valodās, un sniedz iespēju ievietot parametrus dažādās formulās MS Excel vidē. Tas ļauj gan veikt formulas pārbaudi pirms iepirkuma izsludināšanas, gan arī izmantot rīku piedāvājumu vērtēšanai jau iepirkuma procedūras laikā.

BŪTISKI IEVĒROT:

1. Piedāvājumu vērtēšanā izmantojamās formulas ir ne mazāk būtisks parametrs kā piedāvājumu izvēles kritēriji un to relatīvie īpatsvari;

2. No Direktīvas 2014/24/EK un PIL viedokļa pasūtītājs ir tiesīga izvēlēties jebkuru formulu, kamēr vien tā tiek skaidri iepriekš definēta iepirkuma procedūras dokumentos un nav acīmredzami neprecīza vai diskriminējoša;

3. Formulas izvēle nevar notikt saskaņā ar nejaušības principu. Šajā procesā ir ņemami vērā vairāki parametri;

4. Pirms formulas izmantošanas būtu ieteicama tās simulācija jeb pārbaude ar iedomātu parametru iekļaušanu formulā.

5. ĀRVALSTU PRAKSES APSKATS

PPLC
PUBLIC AND PRIVATE
LAW CONSULTING

5. ĀRVALSTU PRAKSES APSKATS

5.1. INTELEKTUĀLA RAKSTURA PAKALPOJUMI

5.1.1. Apvienotā Karaliste

Apvienotās Karalistes Premjerministra Biroja Piedāvājumu izvēles vadlīnijās tiek piedāvāta „Cena par Kvalitātes Punktu" (CKP) piedāvājumu izvērtēšanas pieeja[45], ko var izmantot arī intelektuāla rakstura pakalpojumu vērtēšanā. Tā ir piedāvājumu vērtēšanas tehnika, kas ļauj vienlīdzīgi izvērtēt cenas un kvalitātes ziņā dažādus piedāvājumus. CKP katram piedāvājumam tiek izvērtēta:

- Ņemot vērā piedāvājuma cenu;
- Nosakot katra piedāvājuma kvalitātes vērtējumu kā veselu skaitli (lai gan vesels skaitlis joprojām var būt punkti par kvalitāti, ko piedāvājums ir ieguvis, piemēram, 100 punktu skalā), un
- Dalot piedāvājuma cenu ar kvalitātes vērtējuma skaitli, tādējādi iegūstot CKP rādītāju.

$$\text{CKP} = \text{Cena/Kvalitātes vērtējuma skaitlis}$$

Piedāvājums ar zemāko CKP tiek atzīts par saimnieciski visizdevīgāko.

CKP pieejas galvenās priekšrocības ir šādas:

- Pretendenti tiek atturēti no tiekšanās pēc zemākās iespējamās cenas, kas varētu nebūt ilgtspējīga un radīt problēmas līguma izpildē;
- Tā sniedz iespēju izvērtēt ieguldījumam atbilstošo vērtību, nevis tikai cenu.

Ar CKP pieeju saistītais galvenais risks ir, ka ļoti dažādi piedāvājumi var iegūt līdzīgus vai vienādus gala vērtējumus. Lai šo risku pārvaldītu, ir attiecīgi jāstrukturē kopējais piedāvājumu izvērtēšanas kritērijs – piemēram, nosakot cenas un kvalitātes līmeņus, nesasniedzot kurus, piedāvājumi netiks vērtēti.

[45] Sk. https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/987130/Bid_evaluation_guidance_note_May_2021.pdf, 29.lpp.

5.1.2. Īrija

Dublinas Universitātes Koledža veica inovāciju partnerības procedūru[46] kredītiestādes (bankas) pakalpojumu saņemšanai. Inovāciju partnerības procedūras piemērošana tika pamatota ar to, ka esošais koledžas sadarbības modelis ar kredītiestādi – proti, ka kredītiestāde uztur nelielu filiāli (biroju) koledžas telpās - ir novecojis un kredītiestāžu industrijā ir ienākuši jauni risinājumi, tostarp saistīti ar informācijas un finanšu tehnoloģijām. Tāpēc koledža inovāciju partnerības ietvaros cerēja vienoties ar kredītiestādi par jaunu, optimālu sadarbības modeli, kuru, uzsākot iepirkumu, nav iespējams precīzi aprakstīt iepirkuma procedūras dokumentos.
Piedāvājuma izvēlei koledža izmanto šādus kritērijus un vērtēšanas kārtību:

PIEDĀVĀJUMU IZVĒLES KRITĒRIJS	ĪPATSVARS	PUNKTU SKAITS	MINIMĀLAIS IEGŪSTAMAIS VĒRTĒJUMS
Finanšu piedāvājums	80%	800	N/A
Tehniskais un inovāciju partnerības piedāvājums. Iepriekšējā pieredze[47] inovatīvu kredītiestāžu pakalpojumu sniegšanā lielās, kompleksās publiskā un privātā sektora organizācijās. Inovāciju partnerības piedāvājums un tā saderība ar Koledžas darbības principiem.	20%	200	120 (iegūstot mazāku punktu skaitu, piedāvājums tiek noraidīts)
KOPĒJAIS PUNKTU SKAITS	100%	1000	

Finanšu piedāvājuma vērtēšanas ietvaros koledža apsvēra un vērtēja jebkuru pakalpojumu sniedzēja piedāvāto atlīdzības (kompensācijas) modeli un formu. Koledža paturēja tiesības izvērtēt, kāds atlīdzības izmaksas ilgums ir tai stratēģiski izdevīgāks.
Tehniskā piedāvājuma vērtēšanas ietvaros pakalpojumu sniedzējiem bija jādemonstrē, ka tiem ir spējas (pieredze) piedāvāt kredītiestāžu pakalpojumus lielām,

[46] Informācija par iepirkumu pieejama, sekojot šādi saitei: https://irl.eu-supply.com/app/rfq/publicpurchase_docs.asp?PID=182912&LID=207380&AllowPrint=1

[47] Pasūtītājiem jāņem vērā, ka PIL neparedz iespēju piedāvājuma izvēles kritērija ietvaros vērtēt uzņēmuma kā organizācijas pieredzi. Līdz ar to Latvijā analogā situācijā būtu vērtējams pretendenta piedāvātais pakalpojumu sniegšanas risinājums. Pieredze savukārt būtu izvērtējama pretendentu atlases kārtā, ja nepieciešams, veicot uz nākamo (otro) iepirkuma procedūras kārtu uzaicināmo pretendentu skaita samazināšanu, pamatojoties uz to kvalifikācijas parametriem.

kompleksām publiskām iestādēm un organizācijām. Tāpat pakalpojumu sniedzējiem, balstoties uz savu pieredzi, bija jāpiedāvā Koledžai piemērots un finansiāli abpusēji izdevīgs piedāvājums.
Vērtējums tika piešķirts, pamatojoties uz šādu punktu skalu:

IZCILI	90% - 100%	Pārsniedz prasības, piedāvājot papildu kvalitāti
ĻOTI LABI	70% - 90%	Labi izpilda prasības, piedāvājot atsevišķus papildu kvalitātes elementus
LABI	60% - 70%	Labi izpilda prasības
VIDĒJI	20% - 60%	Nepilnīgi izpilda prasības
NEAPMIERINOŠI	5% - 20%	Vāji izpilda prasības
NEATBILSTOŠI	0%	Neizpilda prasības

5.1.3. Polija

Polijas Publisko iepirkumu biroja piedāvājumu vērtēšanas labās prakses vadlīnijās[48] ir ieteikti šādi aspekti, kuri ietekmē pakalpojumu kvalitāti un līguma laicīgu izpildi, un kuru ietveršanu piedāvājumu izvēles kritērijā līgumslēdzējas iestādes var apsvērt:

- Izpratne par līguma būtību un pakalpojumu sniedzēja uzdevumiem (pienākumiem un atbildības robežām);
- Metodes un paņēmieni, kā sasniegt līguma mērķi;
- Spēja identificēt un pārvaldīt riskus, kas ir saistīti ar līguma izpildi;
- Spēja plānot aktivitātes un sastādīt atbilstošu līguma izpildes plānu;
- Līguma izpildes progresa monitorings, risku pārvaldība un problēmu novēršanas metodes;
- Līguma izpildē iesaistītā personāla organizācijas struktūra un savstarpējās sadarbības metodes.

[48] https://www.uzp.gov.pl/baza-wiedzy/publikacje/poradnik-z-katalogiem-dobrych-praktyk-pozacenowe-kryteria-oceny-ofert, 31.lpp

5.2. PROJEKTĒŠANA UN BŪVDARBI

5.2.1. Portugāle

Portugāles Publiskā tirgus, nekustamā īpašuma un būvniecības institūts („IMPIC") Sarežģītu ģeotehnisku būvdarbu iepirkuma vadlīnijās[49] iesaka šādu cenas – kvalitātes attiecības kritērija īpatsvaru:

KRITĒRIJS	VĒRTĒJUMA ĪPATSVARS
Cena	40-60%
Kvalitātes aspekti	40-60%
Projektēšanas un būvdarbu izpildes laiks	Līdz 10 %

Turklāt piedāvātās cenas kritērija ietvaros vadlīnijas piedāvā definēt trīs darbu izpildes prognozes un attiecīgi pieprasīt no pretendenta katras prognozes ieviešanas izmaksas cenas kritērija ietvaros. Prognozes un to īpatsvari ir šādi:

PROGNOZE	VĒRTĒJUMA ĪPATSVARS CENAS KRITĒRIJA IETVAROS (NO 100%)
Ticamākā (pamata) prognoze	75%
Optimistiskā prognoze	10%
Pesimistiskā prognoze	15%

Visbeidzot, cenas kritērija izvērtēšanai vadlīnijas piedāvā izmantot ne-lineāru vērtēšanas formulu, kas attur pretendentus no pārāk zemu cenu piedāvāšanas, faktiski nodrošinot, ka piedāvātās cenas nav zemākas par līgumslēdzējas iestādes noteiktu zemāko cenu. Kā piemērs tiek piedāvāta šāda formula:

$$P = 10-9 \times (P_v/C_b)^{\wedge}ke$$

kur P ir piešķiramo punktu skaits, Pv ir konkrētā piedāvājuma cena, Cb ir līgumslēdzējas iestādes noteiktā bāzes cena, bet ke ir formulas potenciāla faktors, attiecīgi 2π, 3π vai 4 π.

[49] https://www.impic.pt/impic/pt-pt/circulares-e-informacoes/manuais-de-boas-praticas, 15, 16.lpp.

5.2.2. Skotija (Apvienotā Karaliste)

Skotijas būvniecības iepirkuma vadlīnijās ir norādīts šāds kritēriju loks, ko līgumslēdzēja iestāde var ņemt vērā papildus būvdarbu cenai[50]:

Tehniskās kvalitātes līmenis

- Piemērotība klienta vajadzībām un ierobežojumiem;
- Izpildītāja fleksibilitātes iespējas līguma izpildē;
- Līguma izpildes veids;
- Pieeja būvniecību regulējošo normatīvo aktu izpildei;
- Kā projektēšanas un būvniecības laikā tiks identificēti un pārvaldīti veselības un drošības jautājumi;
- Dokumentācijas kvalitāte;
- Informācijas pasniegšanas veids;
- Pārbaužu un neatkarīgu inspekciju standarti.

Estētiskie un funkcionālie raksturlielumi

- Dizains;
- Lietošanas izmaksas;
- Lietošanas ērtums;
- Piemērotība izmaiņām lietošanas laikā;
- Inovatīvu piedāvājumu iekļaušana;
- Uzturēšana (kvalitātes nezūdamība).

Visiem lietotājiem pieejams dizains

- Atbilstība pieejamību un nediskrimināciju regulējošajiem normatīviem.

Sociālie, vides un inovatīvie raksturlielumi;

- Atbilstība BREEAM, WRAP u.c.;
- Inovatīvas būvniecības metodes, jaunāko tehnoloģiju izmantošana.

Organizācija – līguma vadības piedāvājums

- Plānošanas, programmēšanas un vadības procesi;
- Līguma izpildes programma, ieskaitot atskaites punktus par mērķu sasniegšanu;
- Identificētie riski un pieejas to pārvaldībai;
- Komunikācijas pasākumi;
- Kvalitātes plāns.

Pieejas komandas darbam

- Sadarbība ar klientu;
- Sadarbība ar apakšuzņēmējiem un piegādātājiem.

[50] https://www.gov.scot/publications/construction-procurement-handbook/documents/ , 136., 137. lpp

Projekta komandas organizācija

- Projektam nozīmīga komandas locekļu kvalifikācija un pieredze;
- Pieredzējusi projekta vadības komanda;
- Atbildīgie vecākie vadītāji;
- Kvalifikācija;
- Kalpošanas ilgums;
- Tieši noderīga pieredze;
- Pārējā vecākā personāla kvalitāte;
- Pietiekams kvalifikācijas līmenis;
- Pozīcija organizācijas hierarhijā;
- Projekta ieviešanai veltītais darba apjoms;
- Resursi.

Ārpakalpojumi[51]

- Personu apvienības/kopuzņēmuma piedāvājums;
- Ja piedāvājumu iesniedz personu apvienība, vai pastāv skaidrs atbildības sadalījums;
- Pieeja apakšuzņēmēju piesaistei;
- Piedāvājums veiksmīgai apakšuzņēmēju sniegto pakalpojumu/veikto darbu pārvaldīšanai

[51] Lai neradītu nevienlīdzīgu attieksmi pret pretendentiem, kas iepirkumā piedalās pašu spēkiem, proti, neesot personu apvienības sastāvā un/vai nepiesaistot apkšuzņēmējus, šāds kritērijs iepirkuma dokumentos nedrīkstētu tikt formulēts atsevišķi. Kritērijā paredzētie aspekti varētu būt vērtējami tikai citu ar līguma priekšmetu saistītu kritēriju ietvaros.

5.3. ENERĢIJU PATĒRĒJOŠAS PRECES

5.3.1. Polija

Polijas Publisko iepirkumu biroja piedāvājumu vērtēšanas labās prakses vadlīnijās[52] ir norādīts piedāvājuma izvēles kritēriju attiecībā uz piedāvājuma kvalitāti paraugs drukas iekārtu (printeru, kopētāju, skaneru) nomas iepirkumam.
Vadlīnijās ir norādīts, ka drukas iekārtu iegāde var būt riskanta, ja šis process tiek organizēts saskaņā ar šodienas cenu un netiek ņemtas vērā uzturēšanas un lietošanas (tajā skaitā, drukas kasetņu jeb toneru) izmaksas. Ilgtermiņa nomas iepirkums, kur līgumslēdzēja iestāde maksā fiksētu cenu par 1 lappusi (norādot, vai tā ir A3 vai A4 formāta lapa, kā arī bezkrāsaina vai krāsaina), var novērst minētos riskus. Šāda fiksēta cena ietver visas lietošanas izmaksas, izņemot iekārtas elektroenerģijas patēriņu, kas gan, visdrīzāk, būs līdzīgs visām iekārtām. Konkrētais piemērs attiecas uz 30 iekārtu nomu biroja vajadzībām (dokumentu drukāšanai, kopēšanai un skenēšanai, tostarp grafikas darbiem 15% apmērā). Aptuvenais izdruku skaits, kas ir sadalīts kategorijās, tiek norādīts atsevišķi.

Kritērijs Nr. 1 „Kvalitātes parametri”

NR.	APRAKSTS	AUGOŠS (A)/ DILSTOŠS (D)	MIN./MAKS. VĒRTĪBA	OPTIMĀLĀ VĒRTĪBA	MAKS. PUNKTU SKAITS	PIEDĀVĀJUMS
1	Drukas ātrums (krāsu un mono) — EFTP vērtība vidējiem uzdevumiem atbilstoši ISO/IEC standartam 24734 A4 formātam	A	30	35	2	
2	Drukas ātrums (krāsu un mono) — EFTP vērtība vidējiem uzdevumiem atbilstoši ISO/IEC standartam 24734 A3 formātam	A	20	25	1	
3	Pirmās bezkrāsainās lapas gaidīšanas laiks	D	9	7	1	
4	Pirmās krāsainās lapas gaidīšanas laiks	D	11	9	1	
5	Mērogošana ar gradāciju 1% - apakšējā robeža	D	30	20	1	

[52] https://www.uzp.gov.pl/baza-wiedzy/publikacje/poradnik-z-katalogiem-dobrych-praktyk-pozacenowe-kryteria-oceny-ofert, 115.lpp

NR.	APRAKSTS	AUGOŠS (A)/ DILSTOŠS (D)	MIN./MAKS. VĒRTĪBA	OPTIMĀLĀ VĒRTĪBA	MAKS. PUNKTU SKAITS	PIEDĀVĀJUMS
6	Mērogošana ar gradāciju 1% - augšējā robeža	A	400%	500%	1	
7	Kopijas izšķirtspēja (krāsu un bezkrāsu) dpi	A	600	1200	1	
8	Izdrukas izšķirtspēja (krāsu un bezkrāsu) dpi	A	1200	2400	2	
9	Skanētas lapas izšķirtspēja (krāsu un bezkrāsu)	A	600	1200	3	
10	Automātiska papīra padošana – kasešu skaits	A	3	5	2	
11	Automātiska papīra padošana – kasetes jauda	A	350	500	1	
12	Manuālais papīra padevējs – lapu skaits	A	100	200	1	
13	Skenēšanas ātrums – attēlu skaits minūtē vienpusējā režīmā	A	30	40	2	
14	Skenēšanas ātrums – attēlu skaits minūtē divpusējā režīmā	A	65	85	2	
15	Ieejas paplātes ietilpība – skaits lapu skaits	A	2000	3000	1	
16	Ieejas paplāšu skaits	A	1	2	2	
17	Atbalstītā papīra svara apakšējais diapazons g/m2	D	70	50	1	
18	Atbalstītā papīra svara augšējais diapazons g/m2	A	250	300	2	
19	Mēneša maksimālā slodze	A	100000	150000	3	
20	Ergonomika – darbību skaits, ko nepieciešams veikt uz kontroles paneļa saistībā ar drukāšanu uz nestandarta izmēra papīra no atlasītās kasetes	D	5	3	3	
21	Ergonomika – darbību skaits, ko nepieciešams veikt uz kontroles paneļa saistībā ar divpusējas lapas skanēšanu ar iepriekš definētu dalīšanos tīklā	D	7	5	3	

NR.	APRAKSTS	PRASĪBAS IZPILDE	MAKS. PUNKTU SKAITS	PIEDĀVĀJUMS
22	Papīra padevējs – pieļaujamie papīra izmēri	A4 un A3	0	
		A5 – A3 diapazons	1	
		Jebkurš ISO diapazonā, ne lielāks par A3	5	
23	Drukas tehnoloģija	LED	1	
		Lāzera	2	
		Tintes	0	
24	Vadības panelis	Skārienjūtīgs	0	
		Skārienjūtīgs kapacitatīvs	0	
25	Tīkla skanēšana	E - pasts		
		E – pasts un kopējais tīkls	1	
		E – pasts, personalizētas koplietošanas iespējas, FTP	2	
26	Tiešā druka no USB atmiņas kartes	Nav piedāvāta	0	
		Grafiskie faili (JPG, BMP, TIF)	1	
		Grafiskie un teksta faili (PDF, DOC, RTF)	2	
27	Lietotāja autorizācija	Nav piedāvāta	0	
		Ar PIN	1	
		Integrēta ar LDAP, AD ar kontu un paroli	2	
		Integrēta ar LDAP, AD ar kontu un paroli vai pietuvinit karti	3	
28	Vadības programmatūra	Nav piedāvāta	0	
		Drukas rinda, vienkārši transformācijas un modifikācijas parametri, vienkāršs norēķins	2	
		Pilna integrācija ar līgumslēdzējas iestādes IT vidi, norēķini, uzlabotās kartēšanas izmaksas, dokumentu aprite	5	
29	Pieslēgums	Ethernet 100 Mb/s	0	
		Ethernet 1000 Mb/s	1	
		Papildus WiFi	1	
		Papildus NFC	1	
		Papildus Bluetooth	1	

Kritērijs Nr. 2 „Pakalpojuma nepārtrauktība"

NR.	APRAKSTS	AUGOŠS (A)/ DILSTOŠS (D)	MIN./MAKS. VĒRTĪBA	OPTIMĀLĀ VĒRTĪBA	MAKS. PUNKTU SKAITS	PIEDĀVĀJUMS
1	Pieļaujamais konkrēta pakalpojuma komponenta darbības atteikumu skaits nedēļā	D	5	2	4	
2	Pieļaujamais vispārēja pakalpojuma darbības atteikuma skaits mēnesi	D	10	5	4	
3	Maksimālais pakalpojuma darbības atjaunošanai nepieciešamais darba dienu skaits pēc paziņojuma par pakalpojuma darbības atteikuma iesniegšanas	D	5	2	5	
4	Kopējais pakalpojuma pieejamības laiks gadā	A	95%	98%	10	

5.3.2. Skotija (Apvienotā Karaliste)

Publiskā iepirkuma vadlīnijas iesaka apsvērt šādus cenas un kvalitātes kritērija īpatsvarus, atkarībā no piegāžu svarīguma[53]:

PIEGĀŽU NOZĪMĪGUMS	APRAKSTS	IETEICAMĀ CENAS UN KVALITĀTES ATTIECĪBA
Ikdienas	Zemas vērtības, liela apjoma preces. Pastāv daudz alternatīvu variantu.	80:20
Nozīmīgas	Preces saistītas ar liela apjoma līdzekļu izlietojumu. Pietiekami liels piegādātāju skaits. Līguma nosacījumi un pieeja iepirkuma veikšanai var ietekmēt cenu.	60:40
Stratēģiski svarīgas	Preces ir stratēģiski svarīgas līgumslēdzējas iestādes darbībai un saistītas ar lielu līdzekļu izlietojumu. Neliels piegādātāju skaits. Sarežģītas tehniskās specifikācijas.	60:40 50:50 40:60
Kritiski svarīgas	Neliels piegādātāju un alternatīvu skaits. Ļoti sarežģītas specifikācijas. Piegāžu problēmas apdraud līgumslēdzējas iestādes darbību.	40:60 10:90

[53] https://www.procurementjourney.scot/route-3/develop-documents/exclusion-selection-and-award-criteria/award-criteria

Tāpat Publiskā iepirkuma vadlīnijas preču iepirkumam iesaka apsvērt šādu kritēriju izmantošanu[54]:

Nr.	KRITĒRIJS	SKAIDROJUMS
1	Tehniskie parametri	Jebkādi ar preču lietošanu un veiktspēju saistīti aspekti
2	Dizains, funkcionālie un estētiskie parametri	Preces izskats un tās lietošanas ērtums
3	Sabiedrības labums	Izvērtējams katrā konkrētā situācija (piemēram, vai ārtelpā izmantojama prece nerada nepamatoti lielu trokšņa līmeni)
4	Ilgtspējīga iepirkuma jautājumi	Sociāli kritēriji
5	Inovācijas	Ja piemērojams – vai prece vai atsevišķi tās parametri piedāvā jaunus, uzlabotus risinājumus
6	Uzturēšana, tehniskais atbalsts, pēcpārdošanas serviss	Preces ekspluatācijā piedāvātais atbalsts, tā līmenis un nosacījumi
7	Piegāde	Piegādes laiks un nosacījumi
8	Cena (aprites cikla izmaksas)	Preces iegādes, uzturēšanas, papildu detaļu (ja nepieciešams) un utilizācijas izmaksas
9	Papildu aprites cikla izmaksas	Papildu aprites cikla izmaksas, kas var būt saistītas ar preces lietošanu, piemēram, ar CO2 izmešiem saistītās izmaksas
10	Kiberdrošība	Dažādi ar preci saistītie kiberdrošības aspekti, kas nav vērtēti kā obligātās (minimālās) prasības

[54] https://www.procurementjourney.scot/quickfire-guide-award-criteria-examples-route-2-route-3

5.3.3. Ukraina

Ukrainā ar Eiropas Rekonstrukcijas un Attīstības Bankas (ERAB) līdzfinansējumu projekta „Bulb Project" ietvaros ir izstrādāts Ukrainas elektroniskās iepirkumu sistēmas Prozorro.org modulis Energy.Prozorro.org[55]. Šis modulis ļauj līgumslēdzējām iestādēm, ievadot noteiktu savu vajadzību parametrus, iegādāties enerģiju patērējošas preces ar viszemākajām dzīves cikla izmaksām.

Modulis ir balstīts uz funkcionālām enerģiju patērējošo preču specifikācijām un pašlaik tā ietvaros ir pieejamas četras preču kategorijas: iekštelpu gaismas ķermeņi, elektriskie dzinēji, ūdens pumpji un transformatori.

Moduļa ietvaros līgumslēdzējām iestādēm ir pieejams pakāpenisks izvēles process. Piemēram, izvēloties kategoriju „iekštelpu gaismas ķermeņi", tālākais process ir balstīts uz šādiem secīgiem, hierarhiski atkarīgiem soļiem:

1. jāizvēlas izvēlne „konkrēti gaismas ķermeņi";
2. jānorāda nepieciešamais apgaismes ķermeņu skaits, kā arī apgaismes ķermeņa jauda vatos;
3. jāizvēlas spuldzes tipu. Izvēloties, piemēram, kvēlspuldzi, ir jānorāda arī tās cokola diametrs, piemēram, E5;
4. jānorāda lampas tips, piemēram, luminiscējošā lampa;
5. jānorāda apgaismojuma veids, piemēram, vispārējā gaisma;
6. jānorāda plānotais spuldzes lietošanas laiks dienā (stundas) un izmantošanas dienu skaits nedēļā;
7. jānorāda elektroenerģijas kilovatstundas cena.

Pēc iepriekš minēto darbību veikšanas sistēma identificē spuldzes veidu un energoefektivitātes klasi, kas vislabāk atbilst ievadītajiem parametriem, kā arī piedāvā ģenerēt spuldzes pamata tehnisko specifikāciju.

Moduļa Energy.Prozorro.org funkcionalitāte ir pieejama ikvienam sistēmas lietotājam.

[55] Pieejams https://energy.prozorro.org/

5.4. AR ATLĪDZĪBU SAISTĪTI SOCIĀLA RAKSTURA KRITĒRIJI

5.4.1. Skotija (Apvienotā Karaliste)

Publiskā iepirkuma vadlīnijās[56] ir norādīts, ka līgumslēdzējām iestādēm būtu jāapsver ar godīgu darba vidi saistītu kritēriju izmantošana, ja:

- Saskaņā ar līgumslēdzējas iestādes pieredzi, konkrētajā industrijā pastāv darba samaksas un darba apstākļu problēmas, kas ietekmē sniedzamā pakalpojuma kvalitāti. Konkrētajā industrijā tiek maksātas zemas vai nevienlīdzīgas algas;
- Pastāv risks, ka iepirkuma līgumā iesaistītais personāls varētu tikt ekspluatēts, piemēram, ar darbiniekiem neizdevīgu līgumu noslēgšanu vai darba tiesisko attiecību „apiešanu, izmantojot „jumta sabiedrības", algas un darba stundu aprēķināšanas metodēm, kas darbiniekus nostāda nestabilā situācijā, nemaksājot darbiniekiem par ceļošanas laiku darba dienas ietvaros;
- Pastāv pierādījumi, ka darba apstākļi traucē darbinieku piesaistei un veicina biežu darbinieku mainību;
- Uzņēmēji mēģina samazināt izmaksas, pasliktinot darbinieku apstākļus un līguma nosacījumus, ieskaitot samaksu;
- Līguma izpildes laikā uzņēmēja darbinieki būs tieši iesaistīti saskarsmē ar līgumslēdzēju iestādi vai plašāku sabiedrību.

Galvenais indikators, kas Skotijas iepirkumu sistēmā tiek izmantots, lai novērtētu darbinieku atalgojuma apjomu, ir Godīga alga (Real Living Wage). Tas ir neatkarīgi aprēķināts atalgojuma apjoms, kas tiek pārrēķināts katru gadu, pamatojoties uz samaksu, kas ir nepieciešama, lai darbinieki varētu atļauties preču un pakalpojumu „grozu", kas nepieciešams pienācīgiem dzīves apstākļiem. „Grozā" ir iekļautas mājokļa, bērnu aprūpes, transporta un apkures izmaksas[57]. Godīga alga pārsniedz minimālo algu; Skotijā kā tās maksātāji ir akreditēti 2190 darba devēji. 45 600 darbinieki šī indikatora ieviešanas rezultātā ir saņēmuši algas pielikumu.
Atbilstoši Skotijas vadlīnijām par Godīgu darba apstākļu nodrošināšanu publiskajā iepirkumā[58], Godīga alga nedrīkst tikt paredzēta kā izslēgšanas nosacījumus (proti, vērtēts saskaņā ar „atbilst/neatbilst") pieeju; tā vietā to drīkst noteikt kā piedāvājumu izvēles kritērija sastāvdaļu. Godīgas algas kritērija īpatsvars kopējā vērtējumā var būt dažāds – tas var būt salīdzinoši augstāks līgumos ar lielu cilvēku veicamā darba komponenti vai darba tiesību pārkāpuma riskiem. Attiecīgi piegādes līgumos šāds kritērijs var būt ar mazāku īpatsvaru.

[56] https://www.procurementjourney.scot/route-2/develop-documents/exclusion-selection-and-award-criteria/award-criteria
[57] https://scottishlivingwage.org/what-is-the-real-living-wage/
[58] https://www.gov.scot/publications/addressing-fair-work-practices-including-real-living-wage-procurement-best/pages/3/

Vadlīnijas piedāvā apsvērt šādu pieeju Godīgu darba apstākļu (Godīga alga ir viena no to aspektiem) noteikumu vērtēšanai[59]:

PUNKTU SKAITS	VĒRTĒJUMS	APRAKSTS
0	Nepieņemami	Nulles vai neadekvāta atbilde. Atbilstība kritērijam nav nodrošināta.
1	Neatbilstoši	Piedāvājums ir daļēji atbilstošs. Ir piedāvāta daļa aspektu, tomēr piedāvājumā pietūkst informācijas, kā tiks nodrošināta prasības izpilde.
2	Pieņemami	Piedāvājums ir pieņemams un atbilstošs. Tas demonstrē vispārīgu izpratni par prasību, tomēr pietrūkst detalizācijas par to, kā prasība tiks izpildīta konkrētās jomās.
3	Labi	Piedāvājums ir pieņemams un labs. Tas demonstrē gan vispārīgu izpratni par prasību, gan izpratni par to, kā prasība tiks izpildīta konkrētās jomās.
4	Teicami	Piedāvājums ir pilnībā pieņemams un demonstrē teicamu izpratni par prasību.

Vadlīnijas, demonstrējot iepirkuma komisijas pieeju vērtēšanai, piedāvā šādu kritērija vērtējuma apraksta projektu[60]:

VĒRTĒJUMS (MAKS. 4 PUNKTI)	INFORMĀCIJA PRETENDENTIEM
3.8	• Pretendents ir parakstījis „Scottish Business Pledge" un ir akreditēts Godīgas algas darba devējs; • Pretendents ir iesniedzis izsmeļošu piedāvājuma aprakstu un ir pierādījis, ka iegulda lielas pūles, lai nodrošinātu, ka tā uzņēmums ir laba darba vieta atalgojuma, fleksibla darba, dažādības un korporatīvās sociālās atbildības kontekstā, ko pierāda neatkarīgs „Best Companies Survey" vērtējums un salīdzinoši reti sastopamais 2 zvaigžņu „Outstanding" līmeņa reitings; • Citi darbiniekiem piedāvātie labumi iekļauj sporta zāles apmeklējumu, augļu pieejamību, bērnu aprūpes vaučerus, slimības pabalstu. Tāpat piedāvājumā tika norādīti apmācību pasākumi un tiem paredzētais budžets; • Labs darbinieku iesaistes un lēmumu deleģēšanas līmenis; • Pretendents demonstrē labu godīgu darba apstākļu nodrošināšanas politikas izpratni un piedāvājumā skaidri, ar praktiskiem mērījumiem un datiem, pierāda, kā šī politika un tās sastāvdaļas tiek īstenotas.
3.4	• Piedāvājums ir pieņemams un labs. Pretendents ir parakstījis „Scottish Business Pledge" un ir akreditēts Godīgas algas darba devējs; • Pretendents ir apņēmies ieviest labāko nodarbinātības praksi. To apliecina pretendenta „Investor in People" statuss, „Mind the Gap in Scotland" atbalstītāja statuss, un uzvara „Scottish Business in the Community" vērtējumā; • Pretendenta uzņēmumā nav „nulles stundu" līgumu, tas nodrošina pensiju fondu iemaksas 2,5% apmērā, privāto veselības aprūpi, dzīvības apdrošināšanu, fleksiblus darba apstākļus ģimeņu locekļiem un papildu piecas brīvdienas; • Pretendentam ir līgumi ar divām universitātēm, kas nodrošina studentu darba vietas saskaņā ar Godīgas algas atlīdzības likmi; • Pretendenta darbiniekiem ir darba apraksti, tiek īstenots ikgadējais novērtējums un noteikti darbinieka attīstības mērķi. Apmācību un cilvēkresursu jomā iesaistītajiem darbiniekiem ir industrijā atzīta kvalifikācija; • Labs darbinieku iesaistes un lēmumu deleģēšanas līmenis; • Pretendents sadarbojas ar industrijas institūcijām lai pilnveidotu labo praksi un īsteno visaptverošu nodarbinātības, atalgojuma vienlīdzības un apmācību/attīstības politiku.

[59] https://www.gov.scot/binaries/content/documents/govscot/publications/advice-and-guidance/2018/07/fair-work-practices-in-procurement-toolkit/documents/examples/a9644cad-11db-423c-a69b-44942baf725b/a9644cad-11db-423c-a69b-44942baf725b/govscot%3Adocument/12.%2BFair%2BWork%2B-%2BToolkit%2B-%2BExample%2B-%2BScoring%2BMethodology.pdf

VĒRTĒJUMS (MAKS. 4 PUNKTI)	INFORMĀCIJA PRETENDENTIEM
2.4	• Pretendents maksā darbiniekiem algu, kas ir lielāka par minimālo algu, un tam nav darbinieku, kas ir piesaistīti uz „nulles stundu" līgumu pamata; • Pretendents iedrošina tā personālu piedalīties mācībās, piemēram, „Masters in leadership Communication". Ar tā iesaistes palīdzību „Skills Development Scotland" un „Design Body Association" biedrībās pretendents piedāvā darbu arī studentiem; • Pretendents maksā darbiniekiem atlīdzību, kas ir samērojama ar industrijas standartiem; • Pretendents piedāvā stipendijas, fleksibla darba iespējas, karjeras pārtraukumu iespējas un ir nesen atļāvis diviem darbiniekiem turpināt darbu, dzīvojot ārpus Skotijas (Eiropā); • Pretendenta organizētās apmācības iekļauj arī mazāk privileģēto sabiedrības grupu iesaistes jautājumus.

5.4.2. Spānija

Barselonas pašvaldības Sociāla publiskā iepirkuma ceļvedis[61] norāda uz iespēju iepirkuma procedūrās izvērtēt iepirkuma līguma izpildē iesaistīto darbinieku algas apmēru. Šāda kritērija lietošana ir sevišķi ieteicama, ja līgums tiek piešķirts nozarē, kurā atalgojuma apjoms ir salīdzinoši zems. Tiek īpaši uzsvērts, ka šāds kritērijs nepārkāpj arodbiedrību tiesības vai nav vērsts uz noteikta apmēra algu „uzspiešanu" pretendentiem – kritērija pamatā ir apsvērums, ka labāk atalgotu darbinieku iesaiste veicinās kvalitatīvāku līguma izpildi.

Ceļvedis norāda, ka algas apmēra kritērijam nevajadzētu pārsniegt 10% no kopējā piedāvājumu izvēles īpatsvara, un piešķiramā novērtējuma apjoms būtu izvērtējams lineāri – proti, augstāko algu maksātājs saņemtu maksimālo, bet pārējie pretendenti – proporcionāli mazāku vērtējumu. Norādīto algas apmēru neizmaksāšana līguma izpildes laikā savukārt būtu uzskatāma par ļoti nopietnu pārkāpumu, kura sekas var būt arī līguma izbeigšana.

Atzīstot, ka nereti sociāla rakstura saistību izpildes pārbaude ir sarežģīta, tiek ieteikti šādi prasības izpildes pārbaudes mehānismi līguma darbības laikā:

- Dati no publiskajām (nodokļu uzraudzības) iestādēm;
- Informācija no darbinieku pārstāvības uzņēmumā organizācijas (ja tāda ir);
- Dati, ko līguma izpildītājs iesniedz līgumslēdzējas iestādes norādītā informācijas sistēmā;
- Atlīdzības apmēru apstiprinošu dokumentu ad hoc pieprasījumi.

[60] https://www.gov.scot/binaries/content/documents/govscot/publications/advice-and-guidance/2018/07/fair-work-practices-in-procurement-toolkit/documents/examples/8b1b38e8-40b6-4351-922e-d67cde1fab64/8b1b38e8-40b6-4351-922e-d67cde1fab64/govscot%3Adocument/15.%2BFair%2BWork%2B-%2BToolkit%2B-%2BExample%2B-%2BFeedback%2Bto%2Bbidders.pdf
[61] https://ajuntament.barcelona.cat/contractaciopublica/sites/default/files/social_public_procurement_guide_eng_1.pdf, 22.lpp.

5.4.3. Velsa (Apvienotā Karaliste)

Līdzīgi Skotijas praksei, Velsā publiskā iepirkuma procedūrās tiek piedāvāts[62] izvērtēt ar godīgu darba vidi saistītus kritērijus. Apsveramie kritēriji ir šādi:

- Godīgas algas (koncepts ir identisks Godīgas algas jēdzienam Skotijā) vai augstāka atalgojuma maksāšana darbiniekiem;
- Pretendents ir akreditēts Godīgas algas darba devējs;
- Pretendents nodrošina, ka visiem darbiniekiem ir pieeja apmācībām un karjeras attīstības iespējām;
- Visiem darbiniekiem tiek nodrošinātas vienādas iespējas, neatkarīgi no to vecuma, dzimuma, īpašām vajadzībām, rases, reliģijas un seksuālās orientācijas;
- Pretendents piedāvā stabilu nodarbinātību, izvairoties no „nulles stundu līgumu" un nodarbinātības kompāniju pakalpojumu saņemšanas;
- Pretendenta uzņēmumā ir fleksibli nodarbinātības nosacījumi, lai atbalstītu tos darbiniekus, kuru aprūpē ir cilvēki, kā arī ģimenes;
- Pretendents atbalsta darbinieku iesaisti lēmumu pieņemšanā, piemēram, uzņēmuma esot arodbiedrībai vai līdzīgiem darbinieku pārstāvības mehānismiem.

[62] https://gov.wales/sites/default/files/publications/2019-09/code-of-practice-guide-to-implementing-the-living-wage-through-procurement.pdf

6. SECINĀJUMI UN REKOMENDĀCIJAS

PPLC
PUBLIC AND PRIVATE
LAW CONSULTING

6. SECINĀJUMI UN REKOMENDĀCIJAS

Apskata izstrādes laikā apkopotā informācija ļauj veikt šādus secinājumus un rekomendācijas Latvijas publiskā iepirkuma prakses kontekstā:

1. Direktīva 2014/24/EK un Publisko iepirkumu likums atbalsta mūsdienīgas un profesionālas pieejas izmantošanu piedāvājumu vērtēšanā. Tas attiecas gan uz cenas – kvalitātes attiecības kritērija izmantošanu kopumā, gan arī uz dzīves cikla izmaksu pieejas un sociāla rakstura kritēriju lietošanu.

2. Spēkā esošais tiesiskais regulējums paredz līgumslēdzējai iestādei plašas iespējas noteikt piedāvājumu izvēles kritērija saturu, kritēriju vērtējuma īpatsvarus, kā arī algoritmu (formulu) piedāvājumu izvērtēšanai. Līgumslēdzēja iestāde var izmantot jebkuru pieeju, kura atbilst publiskā iepirkuma pamatprincipiem, tomēr jāatceras, ka salīdzinoši lielāki tiesiski riski pastāv gadījumos, kad vērtējuma piešķiršanā tiek izmantoti kvantitatīvi neizmērāmi parametri.

3. Starptautiskajā iepirkumu praksē ir izpētīti dažādi algoritmi (formulas) vērtējuma piešķiršanai piedāvājumu izvēles kritērija ietvaros. Savukārt Latvijas iepirkumu praksē šis jautājums ir pētīts salīdzinoši maz, un arī līgumslēdzējas iestādes vērtējuma piešķiršanā visbiežāk izmanto tikai vienu, lineāra rakstura formulu. Lai informētu par dažādu formulu esamību, kā arī par iespējām, ko tās sniedz, būtu nepieciešama metodoloģiska atbalsta sniegšana līgumslēdzējām iestādēm. Šajā ziņā vērtīgs ir Lietuvas piemērs, kur dažādas formulas ir apkopotas piedāvājumu izvēles rīkā, kas ir pieejams visām līgumslēdzējām iestādēm, kā arī ir salīdzinoši vienkāršs un pārskatāms. Minētajam rīkam ir arī angļu valodas versija, kas to padara pieejamu arī Latvijas līgumslēdzējām iestādēm.

4. Sociāla rakstura piedāvājumu vērtēšanas kritēriji tiek bieži izmantoti ārvalstu praksē. To plašāka izmantošana arī Latvijā būtu rekomendējama, jo šie kritēriji ir vērsti uz taisnīgāka līdzsvara starp uzņēmēja un tā darbinieku interesēm panākšanu un mazina līguma izpildē iesaistītā personāla tiesību pārkāpumu riskus. Līguma izpildē iesaistīto personu atalgojuma apmērs ir tiesiski salīdzinoši drošs sociāla rakstura kritērijs, tāpēc sociālo kritēriju ieviešanu būtu ieteicams sākt tieši ar šo aspektu. Paralēli ir iespējama arī šī kritērija izmantošanas plašākā kontekstā apspriešana, izmantojot, piemēram, šajā apskatā aprakstītās Norvēģijā, Skotijā, Spānijā un Velsā izmantotās pieejas. Vienlaikus, apspriežot sociāla rakstura kritēriju izmantošanu, ir jāatceras, ka tiem jebkurā gadījumā ir jāpaliek saistītiem ar līguma

priekšmetu, līdz ar to atsevišķu valstu pieejas, vērtējot uzņēmuma darbības sociālo dimensiju kopumā, būtu vērtējamas piesardzīgi. Tāpat jāņem vērā, ka sociāla rakstura kritēriju izmantošana nedrīkst ierobežot ārvalstu piegādātājus. Proti, līgumslēdzējām iestādēm, izvirzot sociāla rakstura kritērijus, ir jāapsver, vai kritērijam nav elementu, kas to padara pieejamu tikai vietējiem piegādātājiem, savukārt ārvalstu piegādātājiem kritērija izpildi pierādīt nav iespējams. Tāpat jāpārdomā, kā tiks pārbaudīts, vai ārvalsts piegādātājs izpilda attiecīgo kritēriju.

5. Enerģiju patērējošu preču iepirkumu kontekstā sevišķi ieteicama ir Ukrainas pieredzes izpēte un izmantošana. Liela daļa enerģiju patērējošas preces ir standarta preces, kas ļauj izstrādāt standarta tehniskās specifikācijas un centralizēt šo preču iegādi. Arī Latvijā noteiktas šādu preču grupas jau tiek iegādātas Elektronisko iepirkumu sistēmas (EIS) kataloga ietvaros. Ukrainas pieeja - proti, tiešsaistes rīka izstrāde vajadzību definēšanai un tehniskās specifikācijas parametru ģenerēšanai – varētu būt noderīga arī Latvijas līgumslēdzējām iestādēm tieši vajadzību definēšanas fāzē, kā arī to enerģiju patērējošo preču iegādē, kuras pagaidām vēl nav iekļautas EIS katalogā. Tāpat ikdienas lietošanai domātu elektroenerģiju patērējošo preču kontekstā līgumslēdzējām iestādēm būtu sevišķi jāpievērš uzmanība tieši to dzīves cikla izmaksu aspektam, un to raksturojošie parametri būtu jāiekļauj piedāvājumu izvēles kritērijā. Savukārt papildu kvalitāti raksturojoši kritēriji ir izmantojami atbilstoši katras konkrētās preces raksturam un parametriem. Apskatā aplūkotais drukas pakalpojumu iekārtu nomas (Polija) kritēriju kopums sniedz iespējamu prasību apkopojumu, piedāvājot prasību detalizācijas līmeni, kas pārsniedz Ministru kabineta 2017. gada 20. jūnija noteikumos Nr. 353 „Prasības zaļajam publiskajam iepirkuma un to piemērošanas kārtība" paredzētos obligātos nosacījumus.

6. Ārvalstu prakse intelektuāla rakstura pakalpojumu, kā arī apvienoto projektēšanas un būvniecības iepirkumu jomā liecina, ka šajās jomās nepastāv vienoti optimāli risinājumi, un, vērtējot piedāvāto kvalitātes līmeni, tiek izmantots ļoti plašs kritēriju loks. Turklāt jāsecina arī, ka vairumā gadījumu tiek veikta salīdzinošā vērtēšana, t.i., pieeja, kad līgumslēdzēja iestāde iepirkuma dokumentu prasību kontekstā salīdzina vairāku pretendentu piedāvātos risinājumus kvalitātes nodrošināšanai. Šāda pieeja sniedz līgumslēdzējai iestādei lielāku rīcības brīvību, tomēr rada arī subjektivitātes risku, tāpēc tās izmantošana būtu apsverama piesardzīgi. Kā interesanti un, iespējams, Latvijas praksē noteiktās situācijās izmantojami vērtēšanas elementi būtu apskatāmas vērtēšanas pieeja „Cena par kvalitātes punktu" (Apvienotā Karaliste), kā arī pieeja cenas kritērija ietvaros jau līguma piešķiršanas brīdī izvērtēt dažādas līguma izpildes prognozes – optimālo, optimistisko un pesimistisko (Portugāle).

7. IZMANTOTIE AVOTI

PPLC
PUBLIC AND PRIVATE
LAW CONSULTING

7. IZMANTOTIE AVOTI

NORMATĪVIE AKTI

1. Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2014/24/EK par publisko iepirkumu un ar ko atceļ Direktīvu 2004/18/EK;
2. Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2004/18/EK par par to, kā koordinēt būvdarbu valsts līgumu, piegādes valsts līgumu un pakalpojumu valsts līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūru;
3. Publisko iepirkumu likums;
4. Likumprojekts „Grozījumi Publisko iepirkumu likumā";

TIESU PRAKSE

5. Senāta 2007.gada 8.februāra spriedums lietā Nr. SKA-30/2007;
6. Senāta 2012.gada 17.augusta lēmums par pagaidu aizsardzību lietā Nr. SKA-850/2012;
7. Senāta 2013.gada 14.janvāra rīcības sēdes lēmums lietā Nr. SKA-134/2013;
8. Senāta 2013.gada 22.marta rīcības sēdes lēmums lietā Nr. SKA-410/2013;
9. Senāta 2014.gada 22.decembra rīcības sēdes lēmums lietā Nr. SKA-1278/2014;
10. Senāta 2015.gada 2.aprīļa spriedums lietā Nr. SKA-52/2015;
11. Senāta 2015.gada 15.septembra lēmums par pagaidu aizsardzību lietā Nr. SKA-1315/2015;
12. Senāta 2016.gada 22.februāra spriedums lietā Nr. SKA-365/2016;
13. Senāta 2017.gada 7.jūlija spriedums lietā Nr. SKA-228/2017;
14. Senāta 2018.gada 21.maija lēmums par pagaidu aizsardzību lietā Nr. SKA-1222/2018;
15. Senāta 2019.gada 9.decembra lēmums par pagaidu aizsardzību lietā Nr. SKA-1730/2019;
16. Eiropas Savienības Tiesas 2003. gada 4. decembra spriedums lietā C-448/01 Wienstrom;
17. Eiropas Savienības Tiesas 2008.gada 24.janvāra spriedums lietā Nr C-532/06 Lianakis;
18. Eiropas Savienības Tiesas 2012.gada 10.maija spriedums lietā Nr C-368/10 Komisija/Nīderlande;

19. Eiropas Savienības Tiesas 2014.gada 18. septembra spriedums lietā Nr C-549/13 Bundesdruckerei;
20. Eiropas Savienības Tiesas 2015.gada 26. marta spriedums lietā Nr C-601/13 Ambisig;
21. Eiropas Savienības Tiesas 2016.gada 14.jūlija spriedums lietā Nr C-6/15 TNS Dimarso;
22. Vispārējās Tiesas 2012.gada 12.jūlija spriedums lietā Nr T-476/07 Evropaïki Dynamiki v Frontex

STARPTAUTISKO INSTITŪCIJU UN PĒTNIEKU VIEDOKĻI

23. Eiropas Komisijas rokasgrāmata „Sociāls iepirkums – rokasgrāmata sociālo apsvērumu ietveršanai publiskajos iepirkumos" (2. izdevums);
24. OECD/Sigma Publiskā iepirkuma rīcībpolitikas apskats Nr 8 „Piedāvājuma izvēles kritēriju izstrādāšana";
25. Albert Sanchez-Graells, Public Procurement and the EU Competition Rules, 2nd edn (Oxford, Hart, 2015);
26. Albert Sanchez-Graells „Making Public Procurement Great Again? Comments on the Commission's Communication of 3 October 2017".;
27. Catherine Barnard „To Boldly Go: Social Clauses in Public Procurement";
28. Sue Arrowsmith, "Modernising the European Union's public procurement regime: a blueprint for real simplicity and flexibility" (2012) 21(3) Public Procurement Law Review 71, 80
29. Przemyslaw S. Stilger, Jan Siderius, Erik M. van Raaij: „A Comparative Study of Formulas for Choosing the Most Economically Advantageous Tender". Journal of Public Procurement, Volume 17, Issue 1.

ĀRVALSTU IEPIRKUMA PRAKSES MATERIĀLI

30. Apvienotās Karalistes Premjerministra Biroja Piedāvājumu izvēles vadlīnijas - https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/987130/Bid_evaluation_guidance_note_May_2021.pdf
31. Austrijas Ilgtspējīga publiskā iepirkuma rīcības plāns - https://www.nabe.gv.at
32. Barselonas pašvaldības Sociāla publiskā iepirkuma ceļvedis: https://ajuntament.barcelona.cat/contractaciopublica/sites/default/files/social_public_procurement_guide_eng_1.pdf

33. Dublinas Universitātes Koledžas inovāciju partnerības procedūra kredītiestādes pakalpojumu iegādei: https://irl.eu-supply.com/app/rfq/publicpurchase_docs.asp?PID=182912&LID=207380&AllowPrint=1
34. Lietuvas Publisko iepirkumu biroja izstrādātais piedāvājumu vērtēšanas rīks - https://vpt.lrv.lt/uploads/vpt/documents/files/mp/meat_en.xlsm
35. Norvēģijas Publiskās un Finanšu vadības aģentūras uzturētais Augsta riska saraksts: https://anskaffelser.no/en/public-procurement/socially-responsible-public-procurement#anchorTOC_The_High_Risk_List_2
36. Polijas Publisko iepirkumu biroja piedāvājumu vērtēšanas labās prakses vadlīnijas: https://www.uzp.gov.pl/baza-wiedzy/publikacje/poradnik-z-katalogiem-dobrych-praktyk-pozacenowe-kryteria-oceny-ofert
37. Skotijas publiskā iepirkuma vadlīnijas www.procurementjourney.scot
38. Skotijas vadlīnijas par Godīgu darba apstākļu nodrošināšanu publiskajā iepirkumā: https://www.gov.scot/publications/addressing-fair-work-practices-including-real-living-wage-procurement-best/pages/3/
39. Skotijas būvniecības iepirkuma vadlīnijas: https://www.gov.scot/publications/construction-procurement-handbook/documents/
40. Skotijas „Real living wage" mājaslapa: https://scottishlivingwage.org/what-is-the-real-living-wage/
41. Skotijas valdības politikas dokuments „Measuring Social Impact in Public Procurement" - https://www.gov.scot/publications/measuring-social-impact-in-public-procurement-sppn-10-2020/
42. Ukrainas elektroniskās iepirkumu sistēmas Prozorro.org modulis Energy.Prozorro.org: https://energy.prozorro.org/
43. Velsas vadlīnijas „Guide to Implementing Living Wage Through Procurement": https://gov.wales/sites/default/files/publications/2019-09/code-of-practice-guide-to-implementing-the-living-wage-through-procurement.pdf

2021

PPLC

PUBLIC AND PRIVATE
LAW CONSULTING